

Jarmo Haapala

VUODEN 2014 OSINKOVEROUUDISTUS JA SEN
VAIKUTUKSET OSAKEYHTIÖMUOTOISIIN PK-YRITYKSIIN

Liiketalouden koulutusohjelma
2014

VUODEN 2014 OSINKOVEROUUDISTUS JA SEN VAIKUTUKSET OSAKEYHTIÖMUOTOISIIN PK-YRITYKSIIN

Haapala, Jarmo
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Toukokuu 2014
Ohjaaja: Rajala, Jukka
Sivumäärä: 60
Liitteitä:

Asiasanat: osingot, verouudistus, pienet ja keskisuuret yritykset

Opinnäytetyön aiheena oli tutkia vuoden 2014 osinkoverouudistusta ja sen vaikutuksia osakeyhtiömuotoisiin pk-yrityksiin. Tarkoituksena oli tutkia osinkoverotukseen tehtyjä muutoksia ja selvitettiin minkä kokoisille osingoille verotus kiristyy ja minkä kokoisille kevenee sekä mietittiin uudistuksen mahdollisia vaikutuksia voittovarojen käyttämiseen. Lisäksi pohdittiin myös (hallituksen näkökulmasta) uudistuksen tavoitteita.

Teoriaosassa käsiteltiin Pk-yritys terminä ja osakeyhtiötä yhtiömuotona ja sen perustamistoimia. Osakeyhtiön varojenjaon sallittuja muotoja käytiin myös läpi teoriaosuudessa ja sen lisäksi kerrottiin edellisestä osinkoverouudistuksesta ja sen taustoista, jotka astuivat voimaan vuonna 2005.

Työssä käytiin lävitse myös vuodenvaihteessa 2013-2014 historiaan jääneen järjestelmän verosäännöt. Siitä saatiin pohja osuudelle, jossa oli tutkittu osinkoverotukseen tehdyt muutokset ja selvitetty hieman sitä prosessia, mitä tämän järjestelmän muutoksen taustalla on ollut. Näitä käytettiin sitten pohjana itse laskelmille, joissa vertailtiin osingon verorasitusta vanhalla ja uudella järjestelmällä.

Laskelmavertailujen lopputuloksena oli, että pieniä osinkoa jakavien yritysten osinkoverotus kiristyy. Isompien osinkojen kohdalla verotuksen todettiin kuitenkin kevenevän. Esimerkeissä nostettiin koko ajan jaettavan osingon määrää ja todettiin vielä viimeisessäkin taulukkovertailuissa verotuksen kevenevän verrattuna vanhaan järjestelmään.

THE 2014 REFORM OF THE TAXATION OF DIVIDENDS AND ITS EFFECTS ON SME's

Haapala, Jarmo

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Business Administration

May 2014

Supervisor: Rajala, Jukka

Number of pages: 60

Appendices:

Keywords: dividends, tax reform, small and medium-sized enterprises

The purpose of this thesis was to research the reform of taxation of dividends and its effects on SME's. The aim was to research the dividend tax changes and find out the sizes of increasing taxation on dividends and the sizes of the tax will be reduced and pondered the possible effects of the reform for distribution of earnings. The objectives of reform (from the government's point of view) were pondered too.

SME as a term and limited company as a form and its start-up steps were described in the theoretical part. Limited company's distribution of funds were also sifted in the theoretical part and in addition to that the previous dividend tax reform and its background were described, which took effect in year 2005.

The rules of the tax system which went down to the history end of the year were described in thesis. That was the basis for the part where the changes of the taxation of dividends were searched and the process in the background when making these changes is explained a bit. All of these were used as a basic for calculations comparing tax on a new and old system.

Comparisons of calculations resulted in increased taxation for companies that shares a small dividend. However, results also showed that taxation will be reduced for companies that shares larger dividend. In the examples the dividend paid was increasing all the time and the last comparison was found to continue further that tax is reduced.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	6
1.1 TUTKIMUSONGELMA JA TUTKIMUSTAVOITTEET.....	7
1.2 Tutkimusmenetelmä.....	7
2 OSAKEYHTIÖMUOTOISISTA PK-YRITYKSISTÄ YLEISESTI JA SEN SALLITUISTA VAROJENJAKOMUODOISTA.....	8
2.1 Pk-yrityksen määritelmä.....	8
2.2 Osakeyhtiö yhtiömuotona.....	10
2.2.1 Perustamistoimet.....	10
2.2.2 Osakeyhtiön hallinto.....	12
2.3 Yhtiöoikeuden perussäännöt ja varojenjaon sallitut muodot osakeyhtiössä...13	
2.4 Laskentaperuste varojenjaolle.....	16
2.4.1 Väliosinko	16
2.4.2 Ennako-osinko	19
2.5 Jännitteellinen suhde verosäännösten ja osakeyhtiölain välillä	21
2.5.1 Peitelty osinko.....	23
2.5.2 Lisävähennys	25
2.5.3 Vaikutus tilikauden pituudella pääomatulo-osuuden määrään	26
2.5.4 Työpanososinko	27
2.6 Osakkeen matemaattinen arvo ja sen laskenta pähkinänkuoressa	28
3 VUODEN 2005 OSINKOVEROUUDISTUS JA SEN TAUSTAT	31
3.1 Yhtiöveron hyvitysjärjestelmän kumoaminen Suomessa.....	31
3.2 Uudistuksen vaikutukset osingonsaajalle.....	34
3.3 Euroopan Unionin vaikutus uudistukseen.....	35
3.4 Käyttämättömät yhtiöveron hyvitykset uudistuksen jälkeen.....	37
4 MUUTOKSET OSINKOVEROTUKSESSA 2014	38
4.1 Verosäännöt ja laskelmat vuoden 2013 loppuun asti voimassa olevalla järjestelmällä.....	38

4.2 Osinkoverouudistuksen taustaa.....	38
4.3 Tehdyt muutokset osinkoverotukseen.....	40
5 VERTAILEVAT LASKELMAT.....	42
6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO.....	54
LÄHTEET.....	57
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Miettiessäni opinnäytetyön aihetta halusin sen olevan ajankohtainen ja kiinnostava, nämä ehdot täytti yritysverouudistuksen kokonaisuuteen liittyvä osinkoverouudistus. Nimenomaan osinkoverotusta koskeva osa oli se, joka myös oli esillä mediassa todella paljon. Sopi erinomaiseksi aiheeksi tutkia syvällisemmin, mistä tässä kaikessa on kyse. Tutkimus mahdollistaa numeeristen esimerkkien käyttämisen argumentteina johtopäätöksille. Tarkoituksena on selvittää osinkoverouudistuksen merkitystä pk-yrityksille, muuttuuko osingon verotus kevyempään vai kireämpään suuntaan ja mitä vaikutuksia muutoksilla saattaa olla yrityksen päätöksiin voittovarojen kohdalla.

Työ sisältää teoriaosuuden, jossa käytiin läpi pk-yrityksen määritelmä, eli mitkä kriteerit tulee täyttää, jotta yritys menee kategoriaan pk-yritys. Lisäksi teoriaosassa on hieman käyty läpi osakeyhtiön toimielimiä ja päätöksentekoa ja tietenkin kerrottu osakeyhtiön sallituista varojenjakomuodoista. Teoriaosuudessa on katsottu myös osinkoverotuksen historiaa ja mitä muutoksia tehtiin viime kerralla osinkoverouudistuksen yhteydessä ja tausta minkä vuoksi näihin muutoksiin päädyttiin sekä miten ehdotuksiin reagoitiin yrittäjä- ja puoluekentissä. Tietoa teoriaosuuden rakentamiseksi on kerätty painetuista kirjallisuudesta, Internet-sivuilta. Keräsin aiheesta faktaa, jonka pohjalta tein numeerisia vertailuja osinkoverotuksen vaikutuksista eri kokoisten nettovarallisuuden yrityksiin. Nettovarallisuus käsitteenä on erikseen käyty omassa luvussaan läpi osakkeen matemaattisen arvon kanssa, jotta laskuesimerkkien kohdalla olisi jo selvää noiden termien tarkoitus.

Laki on siis vasta astunut voimaan 2014 alusta lähtien, joten tätä tutkimusta tehdessä ei ollut vielä mitään konkreettisia esimerkkejä saatavilla siitä, millaisia vaikutuksia tällä uudistuksella on ollut osingonjakoon. Kaikki on siis tässä työssä etukäteiselvitystä, jotka on ollut tarkoitus pystyä perustelemaan mahdollisimman hyvin, jotta analyysillä olisi pohjaa.

1.1 Tutkimusongelma ja tutkimustavoitteet

Opinnäytetyön tarkoituksena on kertoa 1.1.2014 voimaan astuneesta osinkoverouudistuksista ja pohtia niiden vaikutuksia osakeyhtiömuotoisten pk-yritysten näkökulmasta. Työ on tutkimuksellinen opinnäytetyö. Varsinaista toimeksiantajaa työllä ei ole. Kaikki aiheeseen liittyvä tieto on julkista, joten se on myös sen vuoksi saatavilla materiaaliksi.

Työssä on esitelty muutokset, jotka astuivat voimaan vuoden 2014 alusta lähtien. Miten osinko tulee jakautumaan ansiotuloon ja pääomatuloon verovapaine ja veronalaisine osineen? Mitä tulee tapahtumaan verovapaan osingon ylärajan kanssa eli mitä tapahtuu huojennusrajalle? Mikä tulee olemaan osinkoveron tuottoaste ja miten tullaan verottamaan rajan ylimenevä osa? Muutokset pääomaverotuksessa, mitä uudistuksia tulee progressiorajaan ja verotusprosenttiin? Kaikki olennaiset osingon verotukseen liittyvät muutokset selvitetään, joiden perusteella voi sitten tehdä laskelmia verotuksen muutoksesta ja antaa sopivia eri kokoisia nettovarallisuuden euromääriä esimerkkeihin. Näin saadaan selvitettyä verotuksen kiristyminen/keveneminen euromäärältään eri kokoisten nettovarallisuuksien yritysten ja täten jaettujen osinkojen kohdalla.

1.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmä on vertaileva tutkimus, kaikki perustuu tehdyistä laskelmista saatuihin lukuihin; laskelmat on tehty sekä vanhan että uuden järjestelmän verosääntöjen mukaan. Työtä varten hankitaan aineistoa, jonka perusteella muodostetaan teoriaosuus, jota käytetään myöhemmin työn edistyessä pohjana analysointi –vaiheessa. Esimerkkilukuja (nettovarallisuus, nostettu osinko) vertailuihin valitaan hyvin pitkälti sen perusteella, mitä muutoksia on päätetty tehdä osinkoverotukseen. Huomioon otetaan siis mahdolliset muutokset huojennus- tai progressiorajoissa ja näin ollen pystytään ottamaan euromääräisesti sopivia lukuja laskelmiin.

Lähtökohtana laskelmissa on siis se, että vertailu on mahdollista vanhaan järjestelmään. Tämän vuoksi ensin lasketaan verorasitus vanhalla järjestelmällä. Jaetun osingon määrään suhteessa nettovarallisuuteen on päädytty siten, että käteisosinkoa voi-

taisiin jakaa mahdollisimman paljon vanhaa järjestelmää noudattaen, mutta samalla siis huomioiden kuitenkin tehdyt muutokset. Tämä siis tarkoittaa pysymistä kevyemmän verotuksen piirissä ylittämättä vanhan järjestelmän kriittisiä rajoja, kuten osingolle tarkoitettua vuotuisen tuoton maksimirajaa. Samalla kuitenkin jaetun osingon euromäärässä on huomioitu järjestelmän uudistukset. Kun on laskettu vanhalla järjestelmällä verorasitus, niin saman osinkomäärän verorasitus lasketaan uudella järjestelmällä. Näin on loogisinta edetä, jotta saaduista tuloksista ja sitä myöten vertailuista tulisi päteviä. Sen jälkeen kun on laskettu verorasitus uuden ja vanhan järjestelmän mukaan, niin voi päätellä kiristyykö verotus vai keveneekö se. Kunkin esimerkkitaulukon alapuolelle on perusteltu hieman, miten kyseisiin lukuihin (kaavat ym.) on päädytty ja miten osingon verorasituksen käy. Syvällisemmin muutoksen vaikutuksiin paneudutaan yhteenveto –vaiheessa, jossa käydään läpi muutosten vaikutuksia ja mitä mahdollisuuksia uusi järjestelmä antaa eri kokoisille yrityksille.

Komparatiivista metodia, eli vertailua käyttävä etsii ja tarkastelee aineiston samaan lajiin kuuluvia yksilöitä ja tapauksia, mutta jotka silti jollain tavalla eroavat toisistaan. Vertailussa yritetään tutkia näitä eroja ja selvittää se systemaattinen rakenne, mikä nämä erot sallii sekä synnyttää. (Routio 2007)

2 OSAKEYHTIÖMUOTOISISTA PK-YRITYKSISTÄ YLEISESTI JA SALLITUISTA VAROJENJAKOMUODOISTA

2.1 PK-yrityksen määritelmä

Sanalla PK-yritys tarkoitetaan pieniä ja keskisuuria yrityksiä. PK-yrityksiä ovat sellaiset yritykset, joiden henkilöstömäärä on vähemmän kuin 250 työntekijää, vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa, tai loppusumma taseessa on enintään 43 miljoonaa euroa ja jotka täyttävät määritellyn perusteen riippumattomuudesta. (Tilastokeskuksen www-sivut)

Riippumattomiksi PK-yrityksiksi lasketaan sellaiset yritykset, joiden pääomasta tai äänivaltaisista osakkeista ei ole sellaisen yrityksen tai yritysten omistuksessa, joihin ei voida tilanteen mukaan käyttää PK-yrityksen tai pienen yrityksen määritelmää. (Tilastokeskuksen www-sivut). PK-yrityksen nykyinen määritelmä astui voimaan 1.1.2005. Kaikkien kolmen kriteerin (henkilömäärä, liikevaihdon tai taseen loppusumman sekä riippumattomuuskriteerin) on oltava voimassa yhtäaikaan. (Elinkeinoelämän keskusliiton www-sivut).

Alla vielä taulukon avulla PK-yritysten nykyinen luokittelu:

PK-yritysten luokittelu

Yritysluokka	Henkilökunta	Liikevaihto tai	Taseen loppusumma
Mikro	<10	2 milj. euroa	2 milj. euroa
Pieni	10-49	10 milj. euroa	10 milj. euroa
Keskisuuri	50-249	50 milj. euroa	43 milj. euroa

(Elinkeinoelämän keskusliiton www-sivut).

Pääasiallinen peruste PK-yrityksen määrittelyssä on yrityksen palveluksessa olevien henkilöiden määrä. Jotta yrityksen merkityksestä saadaan kunnon käsitys, on rahamääräisen perustelun käyttäminen kuitenkin aivan välttämätöntä. (Elinkeinoelämän keskusliiton www-sivut).

Erilaisin säännöksin halutaan varmistaa, että PK-yritysten tukitoimet sekä Euroopan Unionin (EU) PK-tukiohjelmat hyödyttävät ominaisuuksiltaan aitoja PK-yrityksiä, eli jotka ovat vailla jonkun suuremman ryhmittymän tukea. (Elinkeinoelämän keskusliiton www-sivut).

Tilastokeskuksen vuoden 2011 lopun laskelman mukaan Suomessa oli 322 232 yritystä. Mikäli luvusta jätetään maa-, metsä- ja kalatalous pois, yrityksiä oli 266 062. Alle kymmenen työntekijän yrityksiä oli näistä 93,1 prosenttia, eli 247 785 yritystä. Pienyritysten prosenttiosuus oli 5,7 (15 175 yritystä), keskisuurten 0,9 % (2479 kpl) ja suuryritysten ainoastaan 0,2 % (623 kpl). (Suomen yrittäjien www-sivut). Tästä voi myös hyvin päätellä, mikä on se argumentti, jonka vuoksi tulevan osinkoverouudistuksen vaikutuksista suuryrityksiin jätetään käsittelemättä tässä tutkimuksessa.

2.2 Osakeyhtiö yhtiömuotona

Seuraavaksi käydään läpi perusasioita osakeyhtiöstä. Eli hieman selvitetään osakeyhtiön perustamistoimintoprosessia sekä yhtiön hallintoa ja mitä kunkin toimielimen valtuuksiin ja vastuisiin kuuluu.

2.2.1 Perustamistoimet

Perustamismenettelyä yksinkertaistettiin vuonna 2006 uudistetussa laissa aiempaan sääntelyyn nähden. Enää ei tarvita erillistä perustamiskokousta, sillä laissa on lähtökohtana se, että yhtiön osakkeenomistajat ovat tiedossa jo perustamistoimien alkaessa.

Osakkeenomistajat tekevät perustettaessa kirjallisen perustamissopimuksen ja allekirjoittavat sen. Osakkeenomistaja merkitsee allekirjoituksella sen osakemäärän, joka ilmenee perustamissopimuksesta. Perustamissopimuksen allekirjoittamisesta alkavat myös tilintarkistajien ja johdon jäsenten toimikausi ja tehtävät.

Perustamissopimuksessa on aina mainittava ainakin sellaiset seikat kuin sopimuksen päivämäärä, kaikki osakkeenomistajat ja jokaisen omistamat osakkeet, merkintähin-

ta (eli osakkeesta yhtiölle maksettava määrä), osakkeen maksuaika ja yhtiön hallituksen jäsenet sekä myös yhtiön tilintarkastajat.

Perustamissopimuksessa on myös mainittava yhtiön toimitusjohtaja, mikäli yhtiöltä sellainen löytyy. Toimitusjohtajaa ei välttämättä tarvitse olla. Hallituksen puheenjohtaja voidaan nimetä myös jo tässä vaiheessa. Perustamissopimuksessa voidaan määrätä myös tilikaudesta, mutta sen voi määrätä vaihtoehtoisesti myös yhtiöjärjestyksessä. (Suomen yrittäjien www-sivut)

Edellämainittu yhtiöjärjestys on joko otettava lisäksi tai liitettävä perustamissopimukseen. Yhtiöjärjestys voi lain mukaan olla hyvin suppea. Seuraavat seikat olisi ainakin mainittava yhtiöjärjestyksessä: yhtiön toiminimi, kotipaikkana oleva suomen kunta sekä yhtiön toimiala.

Perustamistoimiin kuuluu myös osakeyhtiön rekisteröiminen kaupparekisteriin. Merkitseminen tapahtuu patentti- ja rekisterihallituksen toimesta ja kun toimenpide on suoritettu, niin osakeyhtiö on perustettu. Yhtiö on rekisteröitävä kaupparekisteriin kolmen kuukauden kuluessa perustamissopimuksen allekirjoittamisesta tai muuten yhtiön perustaminen raukeaa. Osakkeet on maksettava ennen rekisteröinti-ilmoitusta. Rekisteri-ilmoitukseen on liitettävä toimitusjohtajan ja yhtiön jäsenten vakuutus siitä, että osakeyhtiölain säännöksiä on noudatettu perustettaessa yhtiötä sekä tilintarkastajien todistus osakeyhtiölain mukaisten säännöksiä noudattamisesta koskien osakkeiden maksamista. Tilintarkastajan lausunto on liitettävä rekisteri-ilmoitukseen, jos osake on maksettu aporttiomaisuudella. Lausunto perustuu aporttiselvitykseen, joka otetaan perustamissopimukseen. (Suomen yrittäjien www-sivut)

Osakkeiden kohdalla kaupparekisteriin on ilmoitettava osakepääoma, osakkeiden lukumäärät ja mahdolliset yhtiöjärjestyksen määräykset koskien osakkeen nimellisarvoa sekä kuulumisesta arvo-osuusjärjestelmään. Kaupparekisteriin sen sijaan ei merkitä tietoa osakkeenomistajista. (Patentti- ja rekisterihallituksen www-sivut)

Osakkeen nimellisarvo tarkoittaa siis osakkeen alkuperäistä arvoa, joka on merkitty arvopaperiin tai saamistodistukseen. (Taloussanomien www-sivut). Osakkeilla ja osakepääomalla ei välttämättä ole yhteyttä keskenänsä nimellisarvottomassa järjes-

telmässä. Osakkeita voidaan antaa ilman, että korotetaan osakepääomaa. Nimellisarvo voidaan silti yhtiö järjestyksessä osakkeille määrätä. Tässä tapauksessa on yhtiötä perustettaessa merkittävä kunkin osakkeen kohdalta osakepääomaan vähintään nimellisarvon määrä. Mikäli suoritetaan osakeanti tai uusia osakkeita annetaan optio-oikeuksien nojalla, niin osakepääomaa on korotettava vähintään annettavien osakkeiden nimellisarvon määrällä. (Patentti- ja rekisterihallituksen [www-sivut](#))

Kirjanpidollinen vasta-arvolla tarkoitetaan sitä määrää, mikä merkitään osakepääomaan osakkeesta yhtiötä perustettaessa tai uusia osakkeita annettaessa. Merkintää ei tehdä kaupparekisteriin kirjanpidollisesta vasta-arvosta. (Patentti- ja rekisterihallituksen [www-sivut](#))

2.2.2 Osakeyhtiön hallinto

Yhtiökokous, hallitus ja toimitusjohtaja ovat yhtiön toimielimiä. Lähtökohtana nykyisessä osakeyhtiölaissa on, että ylempi toimielin voi ottaa päätettäväkseen alemman toimielimen toimivaltaan kuuluvan päätöksen. Yhtiöjärjestyksessä voidaan siis määrätä yhtiökokouksen oikeudesta päättää toimitusjohtajan ja hallituksen toimivaltaan kuuluvien asioiden päättämisestä. Yksittäistapauksissa myös osakkeenomistajat voivat yksimielisinä tehdä päätöksen toimitusjohtajan tai hallituksen yleistoimivaltaan kuuluvasta asiasta. Hallitus voi vastaavasti yhtiöjärjestyksen määräyksen nojalla tai yksittäistapauksessa tehdä päätöksen toimitusjohtajan yleistoimivaltaan kuuluvassa asiassa.

Osakkeenomistajien muodostama yhtiökokous käyttää ylintä päätösvaltaa osakeyhtiössä. Varsinainen yhtiökokous on pidettävä kuuden kuukauden sisällä tilikauden päättymisestä. Varsinaisessa yhtiökokouksessa päätetään muunmuassa sellaisista asioista kuin voiton käyttämisestä, tilinpäätöksen vahvistamisesta, johdon vastuuvapaudesta sekä hallituksen jäsenten ja tilintarkastajien valinnasta.

Lähtökohtana on, että hallitus kutsuu yhtiökokouksen koolle. Yhtiökokous pidetään yhtiön kotipaikkakunnalla, jos ei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Yhtiökokoukseen voi osallistua myös teknisen apuvälineen avulla, mikäli näin on yhtiöjärjestykseen määrätty (kuten vaikkapa reaaliaikainen kuva- ja ääniyhteys tai tietoverkkoyh-

teys). Yhtiökokoukselle kuuluvasta asiasta voivat päättää yksimieliset osakkaat. Tällaisella tavalla tehty päätös vaatii kirjauksen, päiväyksen, numeroimisen sekä vähintään kahden osakkeenomistajan allekirjoituksen.

Hallitus on toimielin, joka yhtiöllä on aina oltava. Hallituksen toimenkuvaan kuuluu yhtiön hallinnosta huolehtiminen ja toiminnan asianmukainen järjestäminen. Hallituksen jäsenmäärän on oltava yhdestä viiteen jäsentä, ellei toisin määrätä yhtiöjärjestyksessä. Hallituksessa on oltava yksi varajäsen, mikäli varsinaisia jäseniä on vähemmän kuin kolme. Yhtiökokous valitsee jäsenet hallitukseen. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä valittavaksi alle puolet hallituksen jäsenistä muussa kokouksessa.

Hallituksella on yleistoiomivalta yrityksen asioista, eli se voi päättää asioista, jotka eivät kuulu nimenomaan yhtiökokouksen päätettäväksi lain mukaan. Osakeomistuksella ei ole merkitystä hallituksen päätöksenteossa, vaan päätökseksi tulee enemmistön mielipide, jollei yhtiöjärjestyksessä ole sitten edellytetty määräänemmistöä. Puheenjohtaja ratkaisee asian, mikäli äänestyksessä äännet menevät tasan.

Hallituksen puheenjohtajan tehtäviin kuuluu hallituksen kutsuminen koolle. Hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan vaatiessa kokouksen kutsumista koolle, näin on toimittava. Jäsenten enemmistö tai toimitusjohtaja voi myös kutsua hallituksen koolle, mikäli hallituksen puheenjohtaja ei niin tee. Kokouksessa on oltava yli puolet hallituksen jäsenistä, jotta se on päätösvaltainen, ellei sitten yhtiöjärjestykseen ole toisin määrätty (eli vaaditaan suurempaa määrää).

Osakeyhtiössä ei siis toimitusjohtaja ole pakollinen, mutta mikäli sellainen valitaan, niin sen valitsee hallitus. Toimitusjohtaja - mikäli sellainen on valittu - hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa niitä määräyksiä ja ohjeita noudattaen, jotka yhtiön hallitus on antanut. (Suomen yrittäjien www-sivut)

2.3 Yhtiöoikeuden perussäännöt ja varojenjaon sallitut muodot osakeyhtiössä

Yhtiön varojen jakaminen tarkoittaa yhtiön vastikkeettomien suorituksien jakamista osakkeenomistajille tai muille tahoille. Rinnastettavissa tähän on myös sellainen ti-

lanne, jossa yhtiö saa omia osakkeitaan vastikkeena. Kyse tällaisissa tapauksissa ei ole liiketoiminnasta, vaan ainakin lähtökohtaisesti niitä pidetään suorituksina, jotka tapahtuvat ilman käypää vastiketta. Varoja jaetaan normaalisti rahaa jakamalla, kuten esimerkiksi osinkona. mutta myös muun rahassa arvioitavan omaisuuden luovuttaminen on mahdollista, kuten palvelun suorittaminen tai vastikkeettoman edun myöntäminen. Varojen jakamista on erotus siinä tapauksessa, jos varojen saajan suorittama vastike yhtiölle on vähäisempi kuin yhtiön suoritus.

Osakeyhtiölain 13:1:ssä on lueteltu varojenjaon sallitut muodot kattavasti. Varojenjakoa on laitonta kaikilla muulla tavoin, elleivät yksimielisesti ole kaikki osakkeenomistajat toisin päättäneet. Ennen yhtiön rekisteröimistä ei myöskään ole sallittua jakaa varoja. Varoja voidaan jakaa käytännössä 1) jakamalla osinkoa, eli normaalina voitonjakona tai jakona vapaan pääoman rahastosta, 2) osakepääomaa alentamalla (Osakepääoman, aiemman lain mukaisten ylikurssirahaston ja vararahaston alentamisen yhteydessä varoja voidaan jakaa osakkeenomistajille), 3) joko hankkimalla tai lunastamalla omia osakkeita (OYL 3:7 ja 15 luku), 4) jos purkaa yhtiön ja poistaa sen rekisteristä.

Noista vaihtoehdoista viimeisimmässä netto-omaisuus, joka jää yhtiön velkojen maksun jälkeen, saadaan jakaa osakkeenomistajille tai yhtiöjärjestyksen määräämälle muulle taholle. Näin ollen sekä jäljelle jäävä vapaa että sidottu omapääoma tulevat jaettavaksi. Jotta rekisteristä viranomaisten päätöksellä poistetun yhtiön varoja voitaisiin jakaa osakkeenomistajille, tarvitaan selvitysmenettely. Ilman sitä ei onnistu. Alle 8000 euron, eli vähäiset varallisuusmäärät ovat kuitenkin poikkeuksena.

Vapaata omaa pääomaa voidaan jakaa myös muulla tavoin kuin edellä mainituilla, jos kaikki osakkaat ovat siihen suostuvaisia, eikä yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Vapaata omaa pääomaa yksimieliset osakkaat voivat jakaa muussa suhteessa kuin osakkeenomistuksen tai yhtiöjärjestyksen määräyksiä noudattaen tulisi tehdä. Varsinaisessa yhtiökokouksessa on päätettävä osingonjaosta, mutta ylimääräisessä yhtiökokouksessa on mahdollista kuitenkin päättää myös osingon- tai muusta varojenjaosta. Useiden erillisten osingonjakopäätösten tekeminen on lisäksi sallittua, jos halutaan jakaa myöhemmin lisäosinkoa varsinaisessa yhtiökokouksessa päätetyn osingon

lisäksi. Normaaleja varojenjakoja ja yhtiökokouskutsuja ynnämuita koskevia edellytyksiä on sovellettava myös lisäosingosta päättämiseen.

Yhtiön maksukyky ja vapaan oman pääoman määrä rajoittavat yhtiön voitonjaon sekä muun varojenjaon määrää. Ainoastaan vapaan oman pääoman puitteissa sekä yhtiön maksukyky säilyttäen on mahdollista alentaa vapaan oman pääoman rahastoa, suorittaa osingonjako ja hankkia omia osakkeita. Velkojien suostumus tarvitaan maksukyvyn säilyttämisen lisäksi siihen, jos halutaan alentaa osakepääomaa. Vapaan oman pääoman yhtiö saa maksimissaan jakaa. Edellisellä tilikaudella tai sitä aikaisemmilla tilikausilla aiheutunut tappio sekä joissakin tapauksissa mahdollinen vapaan oman pääoman negatiivisuus vähentää luonnollisesti vapaata omaa pääomaa. Jaettavissa olevaa maksimimäärää vähentää myös aikaisemmin samalla tilikaudella suoritettu vapaan oman pääoman jakaminen.

Lähtökohtaisesti vahvistettu tilinpäätös toimii perustana varojenjaolla ja tämän lisäksi on huomioitava yhtiön maksukyky. Tämä koskien sekä voiton että muun vapaan oman pääoman jakamista. Mahdolliset vapaaehtoiset rahastot (jotka perustuvat yhtiöjärjestykseen) tai sijoitetun vapaan oman pääoman rahastot voivat esimerkiksi olla edellä mainittua vapaata omaa pääomaa. Jos tiedetään yhtiön olevan maksukyvyttömän tai tulevan maksukyvyttömäksi varojenjaon seurauksena, niin tällöin varoja ei saa jakaa. Siitä seuraa luovutettujen varojenjaon palautusvelvollisuus, mikäli suoritetaan säännöksen vastainen ja täten lakia rikkova varojenjako.

Kaikkia varojenjakotilanteita koskee osakeyhtiölain 13:2. Maksukyvyn säilyttämisvaatimus ei siis koske pelkästään osingonjakoa, vaan myös omien osakkeiden hankintaa sekä osakepääoman alentamista.

Vaatimus ei korosta välitöntä maksuvalmiutta, vaan juurikin yhtiön maksukykyä. Maksukykyvaatimus edellyttää yhtiöllä olevan riittävä käsitys, miten osingonjako ja muut maksut voidaan rahoittaa, tarvittavia käteisvaroja sen sijaan ei edellytetä. Ensimmäisestään OYL 13:2:n tarkoituksena on velkojien suojaaminen. Yhtiön toiminnan jatkuminen on tärkeää velkojille, vaikka yhtiön likvidistä rahoitusomaisuudesta heille suoritetaankin sovittuja korvauksia. Mitään kohtuuttomia vaatimuksia maksukyvyn arvioimisessa ei ole säännöksen tarkoituksena asettaa tilintarkastajille, yhtiön johdol-

le tai osakkeenomistajille, eikä myöskään korostettuja vaatimuksia yhtiöille oman pääoman määrää tai omavaraisuutta koskien. Maksukyky saattaa eritoten pienissä yhtiöissä olla koko ajan varsin heikko, eikä varojen jakamista ole tarkoitus tällaisessa yrityksessä estää kokonaan. Osoituksena sääntöjen rikkomisesta ei voi pitää sitä, jos varsin lyhyen ajan kuluttua varojen jakamisesta yhtiöstä tulee maksukyvyttö. Arvioinnissa olennaista on, mitä varojen jakamisesta päätettäessä tiedettiin tai olisi pitänyt tietää. Olennaista ei ole, mitä tiedetään sen jälkeen, kun päätös on tehty myöhemmin tulleen tiedon valossa. (Kukkonen & Walden 2011, 38-40.)

2.4 Laskentaperuste varojenjaolle

Viimeksi vahvistettuun tilinpäätökseen nojautuu varojenjako lähtökohtaisesti. Tilinpäätöksen on oltava tilintarkastettu, mikäli tilintarkastajaa valitsemista vaaditaan yhtiöjärjestyksen tai lain mukaan. Taseesta löytyvä yhtiön oman pääoman määrä on keskeinen tekijä, mutta arvioitaessa yhtiön taloudellista tilaa merkitystä on muillakin tilinpäätöstiedoilla. Vähentämällä sidotun pääoman erät tilinpäätöksen oman pääoman määrästä saadaan muodostettua vapaan oman pääoman määrä. Sidottuun omaan pääomaan siis kuuluvat (kuten aiemmin työssä mainittu) osakepääoma, arvonorotusrahastot, vanhan osakeyhtiölain tarkoittamat ylikurssirahasto ja vararahasto, lisäksi myös käyvän arvон rahasto sekä uudelleenarvostusrahasto. Ja vapaata omaa pääoma on sitten siis muut oman pääoman erät. OYL 13:3:n nojalla varoja jaettaessa on huomioitava vapaan oman pääoman lisäksi olennaiset muutokset, jotka ovat tapahtuneet taloudellisessa asemassa sen jälkeen, kun tilinpäätös on laadittu. (Kukkonen & Walden 2011, 40-41.)

2.4.1 Väliosinko

Väliosingon maksaminen on sallittua voitonjakoa osakeyhtiölain mukaan meneillä olevalta tilikaudelta laadittavan (väli)tilinpäätöksen perusteella. Väliosingon maksaminen on sallittua myös sellaisessa skenaariossa, jossa yhtiö on syntynyt joko jakautumisessa tai sulautumisessa ja ensimmäisessä yhtiökokouksessa yhtiö jakaa vapaata omaa pääoma huolimatta siitä, että yhtiö ei ole toiminut vielä yhtään kokonaista tilikautta. Tilikauden päättymisen ja varsinaisen yhtiökokouksen välisenä aikana on myös sallittua jakaa varoja. Väli-tilinpäätöksen laatiminen riittää siihen, että meneil-

lään olevalta tilikaudelta kertynyttä tulosta voidaan jakaa, tilikauden lyhentämistä ei edellytetä. Välitilinpäätöksen tarkastaa tilintarkastaja ja se vahvistetaan ylimääräisessä yhtiökokouksessa. Kesken tilikauden suoritettu varojenjakko otetaan huomioon, kun laaditaan normaali tilinpäätös tilikauden päätyttyä. (Kukkonen & Walden 2011, 41.)

Väliosion käsittelyyn verotuksessa on otettu kantaa verohallituksen toimesta (Dnro 206/345/2007, 8.3.2007). Verohallituksen kannan mukaan on merkityksentä osingonsaajan verotuksen kannalta sillä, että onko osinko jaettu vielä meneillään olevalta tilikaudelta vai jo päättyneeltä. Tällä hetkellä voimassa olevan käytännön mukaan saadut osingot lasketaan yhteen verovapaata osaa määrittäessä. Eli siis siinä tapauksessa, mikäli osinkoa on jaettu tilikauden päättymisen ja varsinaisen yhtiökokouksen välisenä aikana, jolloin juuri päättynyttä tilikautta ei ole vielä vahvistettu, vaan viimeisin vahvistettu tilinpäätös on edelliseltä vuodelta. Tilikauden päättymisen ja varsinaisen yhtiökokouksen välisenä aikana saatu osinko on siis myös sen vuoden osinkoa, jona vuonna osinko on nostettavissa ja sen vuoksi ne lasketaan yhteen.

Suoriteperiaate on se, jota yleensä sovelletaan elinkeinotoimintaa harjoittavan osingonsaajan verotuksessa. Tämä tarkoittaa siis sitä, että osinkotulo lasketaan sen vuoden tuloksi, jonka aikana on tehty päätös varojenjaosta, josta seurauksena on tullut oikeus osinkosaamiseen. Tuloksi verovuoden elinkeinotoiminnan osalta luetaan ne osingot, joihin on saamisoikeus syntynyt kalenterivuoden aikana päättyvien tilikausien kuluessa.

Välitilinpäätöksen perusteella jaettu osinko saa verotuksessa kaikilta osin osion kohtelun, jos päättelee verohallituksen ohjetta. Korkein hallinto-oikeus (KHO) on myös tämän kannan pääosin vahvistanut ratkaisussaan 24.10.2008 T 2670 (vuosikirja). Ratkaisun mukaan voidaan tarkastetun välitilinpäätöksen (ylimääräisen yhtiökokouksen vahvistamana) perusteella jakaa tytäryhtiön voittovaroista osinkoa. Tämä osinko on elinkeinotuloverolain (EVL) 6 a§:n 1 momentissa *tietyin edellytyksin* tarkoitettua osinkoa. Päätöksessä ei sen enempää avata, mitä sanat *tietyin edellytyksin* tässä tapauksessa pitävät sisällään. Ilmeisesti sillä viitataan seikkaan keskusverolautakunnan (KVL) ennakkoratkaisussa, jossa hakijana ollut yhtiö esitti, ettei ollut odotettavissa toiminnan olevan tappiollista välitilinpäätöksestä tilikauden päättymiseen

välisenä aikana. Väliosingon verotus jäi arvoitukseksi sellaisessa skenaariossa, jos jaettu väliosinko olisi lopulta suurempi kuin yhtiön koko tilikauden voitto. (Engblom, Holla, Holmström, Järvinen, Kellas, Lepistö, Nuotio, Paronen, Sandelin, Torkkel, Tunturi ja Vuorilehto 2010, 168-169.)

Tietyin ehdoin on mahdollinen niinsanottu väliosinko verotuksellisesti välitilinpäätökseen perustuen (ks. Korkeimman Hallinto-oikeuden päätös KHO 2008:77 koskien yhtiömuotoista osakasta). Kirjanpitolautakunnan (KILA) lausuntoon nro 1815 (8.4.2008, varojenjako osakeyhtiöstä) viittaa KHO tekemässään ratkaisussa. Mahdollinen väliosinko lienee siinä tapauksessa, jos asiasta päätetään ylimääräisessä yhtiökokouksessa sekä noudatetaan säännöksiä, jotka koskevat tilinpäätöstä ja tilintarkastusta. Edellyttää toki myös maksukykyisyysvaatimuksen täyttymistä ja sitä, että yhtiöllä on jakokelpoisia varoja. (Kukkonen, M. & Walden, R. 2011, 41.)

Tässä KHO 2008:77:

Väliosinko

Yhteisön tulo, jonka se oli saanut tytäryhtiön voittovaroista kesken tilikautta laaditun tilintarkastetun ja ylimääräisen yhtiökokouksen vahvistaman välitilinpäätöksen perusteella, oli tietyin edellytyksin elinkeinotulon verottamista annetun lain 6a §:n 1 momentissa tarkoitettua osinkoa. Ennakkoratkaisu. Verovuodet 2007 ja 2008. (Kukkonen, M. & Walden, R. 2011, 41)

Päätöksessä ei ole sen tarkemmin perusteltu, mitä tarkoitetaan sanoilla ”tietyin edellytyksin”. Ilmeisesti tällä viitattiin siihen, josta mainittiin ennakkoratkaisussa keskusverolautakunnan toimesta, jonka mukaan hakijana ollut yhtiö oli esittänyt, että ei ole odotettavissa väliosinkoa jakavan yhtiön toiminnan olevan tappiollista aikana välitilinpäätöksestä tilikauden päättymiseen. Jo jaetun väliosingon verottaminen jää mysteeriksi, mikäli koko tilikauden voitto jäisi pienemmäksi kuin jaetun väliosingon määrä. . (Engblom ym. 2010, 169)

2.4.2 Ennakko-osinko

Ennakko-osinko on sitä, kun kirjataan jaettava osinko saman tilikauden tuloksi kuin minkä tilinpäätöksen voitosta yhtiö osinkoa jakaa, huolimatta siitä, että osingonjakopäätös tätä tilikautta koskien tehdään vasta seuraavan verovuoden aikana. Kyseessä on tulojen jaksottaminen osingonsaajan verotuksessa EVL 19 §:n mukaan. Tällä ei ole välittömiä vaikutuksia osingonjakajan yhtiöoikeudelliseen asemaan tai verotukseen. Ennakko-osingolla ei ole suurta vaikutusta sen vuoksi, koska ennakko-osingon edellytyksenä yleensä on määräysvalta yhtiössä, joka osinkoa jakaa, eli osinkoa jakaa siis tässä tapauksessa tytäryhtiö, ja osakkeet ovat osinkoa jakavan yhtiön käyttöomaisuutta. Pankki- tai vakuutusyhtiön ollessa osingonsaaja ja osakkeiden ollessa sijoitusomaisuutta osinkoa jakavalle yhtiölle, voi asia olla toinen. Tämä on kuitenkin varsin harvinaista.

Ennakko-osingossa kyseessä on osinkotulon jaksottamisesta ennakkoon saajayhtiön kirjanpidossa, eikä osingonjaosta, jonka osakeyhtiölaki tuntee. Normaaliin osinkotulon jaksottamiseen ennakko-osinko on nimenomaan siis poikkeus. Tästä johtuen kyseessä ei ole siis sellainen väliosinko, jossa yhtiö jakaa kuluvan tilikauden osinkoa osakkeenomistajilleen sillä tavoin, että myös tosiasiallisesti yhtiö kyseisen määrän maksaisi.

Kirjanpitolautakunnan lausuntoon KILA 12.10.1998 nro 1542 perustuu ennakko-osingon jaksottaminen, perustuen sitten taasen verotuksessa korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätökseen KHO 17.2.1999 T 254 (vuosikirja). KHO totesi, että noudattamalla hyvää kirjanpitotapaa on ennakkoon jaksottaminen mahdollista sen verovuoden tuloksi, jolta osinko jaetaan myöhemmin jakavan yhtiön toimesta. Koska verotuksen suhteen on noudatettu vakiintuneesti samoja periaatteita niin osinkotulon jaksottamisessa kuin osingon kirjaamisessa hyvän kirjanpitotavan mukaan, niin KHO:n kanta oli hyvin johdonmukainen. Verohallituksen tiedotteessa nro 15/1999 on käsitelty sekä vaikutuksia että edellytyksiä ennakko-osinkojärjestelmän verotuksen kannalta. Ennakko-osingosta on annettu myös toinen toinen lausunto kirjanpitolautakunnan toimesta verohallituksen tiedotteen julkaisemisen jälkeen (KILA 27.11.2000 nro 1636), jossa on tarkennettu järjestelmän soveltamista jonkin verran. Uudemman lausunnon veroseuraamuksiin ei kantaa ole otettu verotus- ja oikeuskäytännössä. Ve-

rotuksessa tulisi myös hyväksyä ratkaisut, jotka ovat hyvän kirjanpitotavan mukaisia. Näin nimenomaan otetaan KILAn lausunnossakin kantaa, joten ratkaisujen tulisi olta-
 tava yhteneväisiä tältä osin myös verotuksen kohdalla, sillä osinkotulon jaksottami-
 sessa toimittaisiin muutoin verotuksen osalta osittain noudattaen hyvää kirjanpito-
 tapaa ja osittain noudattaen tästä poikkeavaa tapaa. Mikäli on noudatettu hyvää kirjan-
 pito-tapaa, niin vuosikirjan mukaan kirjanpitovelvollisen osinkotulon jaksottaminen
 tehdään siten kuin se on jaksotettu kirjanpidossa. (Engblom ym. 2010, 169-170.)

Lähtökohtaisesti ennakko-osinkojärjestelmää voi soveltaa vain siis konserniyhtiöiden
 välisissä suhteissa, joissa osinkoa jakavassa yhtiössä määräysvallasta vastaa osingon-
 saajayhtiö tai osingonsaajalla on osakassopimukseen perustuva määräysvalta ja osin-
 koa jakavan yhtiön varsinaisessa yhtiökokouksessa osingonsaaja on vaatinut tietyn-
 suuruista summaa maksettavaksi osinkona. Tässä tapauksessa ennakoivan päätöksen
 tekeminen on mahdollista osinkoa jakavan yhtiön ylimääräisen yhtiökokouksen toi-
 mesta jo siltä tilikaudelta, jolta osinkoa jaetaan. Päätöksen on oltava realistinen yhti-
 ön maksukykyyn ja käytettävissä oleviin jakokelpoisiin varoihin nojaten sillä lopul-
 lisella hetkellä, kun osinkoa tullaan jakamaan. Tällainen menettely ei ole aina suosi-
 teltavaa, mutta se on mahdollista yhtiöoikeudellisesti. (Kukkonen & Walden 2011,
 43.)

Kirjanpitoon voidaan siis KILA:n ratkaisun 1542/1998 ennakko-osinko merkitä jaka-
 ja yhtiön tilinpäätökseen velkana ja saajayhtiön tilinpäätökseen saatavana, jos

1. emoyhtiö on osingonsaaja ja sillä on määräysvalta osinkoa jakavassa yhtiössä
 joko perustuen osakassopimukseen taikka muuten
2. osingonsaajayhtiö on kirjallisesti ilmoittanut jakajayhtiöllä tulevansa edellyt-
 tämään tietynsuuruista osinkoa maksettavaksi varsinaisessa yhtiökokouksessa
3. Ennakoivan päätöksen kohdan 2 mukaisesta osingonjaosta on tehnyt osinkoa
 jakavan yhtiö yhtiökokous jo sillä kyseiseltä tilikaudelta, jolta osingonjako suoriteta-
 taan
4. Vahvistetun tilinpäätöksen perusteella on osingonjakajan yhtiökokous tehnyt
 päätöksen, että osinkoa jaetaan 3 kohdassa tarkoitetun tilikauden päättymisen jälkeen
 vastaavasti kuin oli ennakoivastikin päätetty
5. osingonsaajan tietoon on saatettu yhtiökokouksen edellämainitut päätökset
 kohdissa 3 ja 4 riittävän ajoissa ennen tilinpäätöksen allekirjoittamista.

(Kukkonen & Walden 2011, 43.)

2.5 Jännitteellinen suhde verosäännösten ja osakeyhtiölain välillä

Oheisessa taulukossa havainnollistetaan verokohtelua yhtiöoikeuden sallimien voitonjakomuotojen kohdalla tällä hetkellä voimassa olevien säännösten mukaan. Ongelmia verotuksessa aiheuttaa osakeyhtiölain varsin vapaamuotoinen ja tahdonvaltainen sääntely. Osakeyhtiölakiin ei kovin merkittävästi ole sopeutettu elinkeinoverolakea ja tuloverolakea ja tämä erityisesti pätee voitonjakoon, joka on sallittu verotuksessa. Herää siis kysymys onko ilman varsinaista tarkoitusta samalla muuttunut verotulkinta kun on muuttunut myös yhtiölainsäädäntö.

Osakeyhtiölain mukaan varojenjaon muodot	Verokohtelu osakkaalla
Voitonjako osinkona	Nettovarallisuuden nojalla tavallinen osinkoverotus tai osingon verotus työperusteisesti
Vapaan oman pääoman rahaston jakaminen (SVOP)	Pääomanpalautuksen verotus lähtökohtana eli luovutusvoiton verotus, osinkoverotus mahdollisesti
Sidotun oman pääoman alentaminen	Verotetaan luovutusvoittoa, peitellyn osingon riski
Omien osakkeiden lunastaminen tai osto	Verotetaan luovutusvoittoa, peitellyn osingon riski
Yhtiön poistossa rekisteristä tai purussa tapahtuva varojenjako	Verotetaan luovutusvoittoa

Osakeyhtiölain sallimat voitonjakomuodot siinä taulukkona, sekä myös näiden pääasiallinen verokohtelu.

Osingonjakona pidetään Osakeyhtiölain 13:1:n mukaan pelkästään yhtiön tilikauden ja edellisten tilikausien voittojen jakamista, eli osinko käsitteenä ymmärretään varsin

kapea-alaisesti. Tulkinta tämän suhteen oli laajempi vanhan osakeyhtiölain olleessa voimassa. Osakeyhtiölain mukaan ei ole kyse osingonjaosta edes siinä tapauksessa, vaikka vapaata pääomaa voidaan jakaa (ja erityisesti SVOP-sijoituksia) vastaavalla tavalla ulos yhtiöstä kuin osinkoakin. Tällä käsiteanalyysillä ei ole kuitenkaan varsinaisesti merkitystä yhtiöoikeudellisesti. Voitonjakomuodolla on kuitenkin verotuksen kannalta ratkaisevaa, eli millaisena tulona sitä pidetään. Verolainsäädäntöön ei ole sinänsä sisällytetty minkäänlaista määritelmää osingosta. Verotuksessa osinko yleensä on ihan sen mukaista kuin osakeyhtiölaissakin. Avoimeksi jää siis tällöin suhtautuminen muun ja sidotun vapaan oman pääoman jakamiseen, suosivaan voitonjakoon, laittomaan voitonjakoon sekä suhtautuminen verotukseen erilajisten osakkeiden saamien osinkojen kohdalla. Omistajayrittäjällä ja pienosakeyhtiöllä on sinänsä ihan valinnanvapaus missä muodossa päättää varoja jakaa. Ne voidaan jättää myös jakamatta ja jättää yhtiöön (ja tästä seurauksena on jakamattoman voiton kasvu) ja joko palkalla tai tuloilla yhtiön ulkopuolelta hoidetaan sitten juokseva varojen nostotarve.

Ongelmaksi verotuksen kannalta muodostuu yhtiön valitseman voitonjakomuodon kohdalla, että hyväksytäänkö jakomuoto perussäännösten ja eritoten veronkierrossäännösten (Verotusmenettelylaki 28 ja 29 §, sekä mahdollisesti VML 31 § ja EVL 52h §) osalta. Verolain tulkinnasta ja tulonmuuttamismahdollisuuksista on siis kyse isommassa kuvassa. Yhtiöstä nostettu tulo voidaan tulkita ansio- tai pääomatuloksi tai pääomanpalautuksen kaltaiseksi täysin verovapaaksi eräksi. Pääomanpalautuksessa on perustilanteessa siis kyse siitä, että osakkaalle palautetaan tämän aiemmin sijoittamaa rahaa. Voiton jakamisesta ei siis ole varsinaisesti kyse, vaan ennemminkin osakepääoman alentamisesta. Ratkaisevaa on toteuttamistavan osalta alentamisen tapahtuminen vastikkeetta tai maksua vastaan. Mitätöityjä osakkeita ei osakastasolla katsota luovutetuiksi, jos maksutta alennetaan niiden nimellisarvoa. Tilanne on rinnastettavissa osakeluovutukseen analogisella tasolla, mikäli taas osakepääomaa alennetaan nimenomaan maksua vastaan. (Kukkonen & Walden 2011, 120.) Omistajayrittäjä joutuu pohtimaan verorasituksen kantilta toimenpiteitä, miten varojen kanssa tehdään (nostaminen osinkona, luovutusvoittona, vuokrana, korkona, lainan vai palkkana). (Kukkonen & Walden 2011, 45.)

Yksimieliset osakkaat voivat päättää myös *suosivasta varojenjaosta* eli osingon jakamisesta muussakin kuin omistuksen suhteessa. Tämä edellyttää toki maksukykyä. Jos vaikka kuvitellaan, että osakkaat A ja B omistavat Oy:n osakkeet puoliksi, mutta päättävät jakaa yhtiön osingon, että A saa osinkoa 50 000 euroa ja B 30 000 euroa. Tämä on täysin mahdollista osakeyhtiölain puitteissa, mutta verotuksessa tällaiseen suhtaudutaan kielteisesti. Lähtökohta on verotuksessa siinä, että osinko on yhtä kuin osakkeeseen liittyvä pääomasijoituksen tuotto. Yhtiöjärjestyksestä tai osakeyhtiölaita poikkeavalla tavalla jaettu tulo ei ole verotuksessa lähtökohtaisesti osinkoa. Tätä perustellaan sillä, että osakeyhtiö on pääomayhtiö ja täten yhtiöpanosta ei suoriteta työpanoksella, vaan se suoritetaan pääomalla. Eli osakkeen omistus oikeuttaa osinkoon (tai muuhun varojen jakoon). (Ossa 2011, 211-212.)

2.5.1 Peitelty osinko

Peitellystä osingosta mainitaan Verotusmenettelylain pykälässä 29 (VML 29 §). Tällä tarkoitetaan sitä kun osakeyhtiö siirtää osakkaalleen jonkun muun kuin osingonjaon yhteydessä osinkoa vastaavan edun, mutta kysymyksessä ei ole verotetun voiton jakaminen, vaan osakkaan saama muu tulo.

Peiteltyä osinkoa voi jakaa ainoastaan yhteisö, joka useimmiten on osakeyhtiö. Lakia ei siis sovelleta avoimien yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden kohdalla. Normaalisti peiteltyä osinkoa saava osakas omistaa enemmistön osakekannasta tai äänivallasta ja hän voi olla joko luonnollinen tai juridinen henkilö. Joko osakkaan tai osakkaan omaisen on oltava edun saajana. *Omainen* on tässä tapauksessa lähisukulainen. Osakkuus voi olla esimerkiksi henkilöyhtiön kautta tapahtuvaa välillistä osakkuutta. Tytäryhtiön kautta on myös mahdollista jakaa peiteltyä osinkoa.

Edellytyksenä on säännöksen soveltamiseen se, että edun on tultava osakkuusaseman perusteella. Asemalla on oltava sellainen merkitys, jotta osakas on pystynyt vaikuttamaan yhtiön osakkailleen ja henkilökunnalleen antamiin etuihin. Lisäedellytyksenä on myös rahanarvoisen etuuden siirtyminen osakkaalle yhtiöstä. Osakasta verotetaan edusta aina, vaikka edun saisikin lähisukulainen eikä osakas itse.

Peitelty osinko on siis rahanarvoinen etuus, joka annetaan osakkaan tai tämän omaisen hyväksi vastikkeetta tai hinnoitellulla, joka poikkeaa olennaisesti tavallisesta osakkuusasemasta (VML 29.1 §). Edun tuleminen konkreettisesti ja välittömästi osakkaalle tai hänen omaisensa hyväksi on peitelty osingon edellytys. Yhtiön taloudellisen aseman heikentymistä poikkeavan hinnoittelun tai muun syyn vuoksi edellytetään myös.

Peitelty osingon jakotapoja on esimerkiksi osakkaan hyväksi suorittama palkka, osapalkka, lahjapalkkio, asuntoetu, edustus- tai matkakustannus, vakuutusmaksu tai jokin muu hyvityksen nimellä enemmän kuin on kohtuullisena pidettävä tai mikäli edellä mainituille henkilöille on yhteisö olennaisesti enemmän maksanut hintaa, vuokraa, provisiota, korkoa tai muuta kustannusta tai vastaavasti tavanomaista vähemmän heiltä kantanut. Luovutettuiden hyödykkeiden alihinnan periminen ja ylihintan maksaminen on myös mahdollista. Osakeyhtiön maksaessa osakkaan yksityistalouden kuluja syntyy myös peiteltyä osinkoa.

VML 29.3 §:ssä säädetään oikaisuista, joita peitelty osinko aiheuttaa verotukseen. Yhtiön verotuksessa on sen mukaan noudatettava käypää hintaa ja käytetyn hinnan sekä käyvän hinnan erotus katsotaan osakkaan veronalaiseksi tuloksi. Seuraavat pari tapausta ovat selventäneet yhtiön verotuksen oikaisuja.

Yksi esimerkkitapaus KHO:n päätöksistä on sellainen, jossa osakas A osti ylihintaan osakkaalta B osakkeita. Ylihinta oli lisätty yhtiön verotettavaan tuloon peiteltyinä osinkona. Osakkeista maksettu ylihintaa ei ollut KHO:n mukaan kuitenkaan pienentänyt yhtiön verovuoden tulosta eikä yhtiön tulosta ollut tehty osakkeista maksetun ylihintan perusteella vähennystä, niin peiteltyinä osinkona pidettyä ylihintaa ei täten lisätty yhtiön tuloon.

Toisessa tapauksessa (KHO 1998 T 98) oli yhtiö ostanut ylihintaan osakkaaltaan kiinteistön. Maksettu ylihintaa oli peiteltyinä osinkona lisätty yhtiön verotettavaan tuloon ja kiinteistöstä oli suoritettu poisto ylihintaan kohdistuvalta osin. KHO:n päätöksen mukaan ei ollut lisättävä peiteltyinä osinkona pidettävää ylihintaa yhtiön tuloon, koska ylihintaa oli ainoastaan välillisesti ylisuurena poistona vaikuttanut yhtiön verotettavan tulon määrään.

Osakkaan verotuksessa lisäykset tehdään peiteltyyn osingon kohdalla ansiotuloon (Tuloverolaki 62.2 §). Vaikka peittelystä osingosta on 30 prosenttia verovapaata tuloa, niin peiteltyyn osingon verotus muodostuu usein silti kokonaisuudessa avoimesti jaettun osingon verotusta ankarammaksi. (Ossa 2011, 232-235.)

2.5.2 Lisävähennys

Viimeksi kun osinkoverotukseen tehtiin uudistuksia, niin sen prosessin aikana vuonna 2003-2004 kritisoitiin järjestelmää siitä, että se kiristi pieniä ansiotulo-osinkoa saavien verotusta ja sekä myös verotuksen kasvattamisesta suurten pääomatulo-osinkojen (silloin yli 90 000 euroa) kohdalla. Täten pieniä ansiotulo-osinkoja saava osakas (nettovarallisuus joko nolla tai erittäin alhaiset) joutui maksamaan lisäveroa netto-osingosta, eikä saanut enää palautusta maksettuaan veroa liikaa. Jos taasen oli osakkaana suuren nettovarallisuuden omaavassa yrityksessä, niin saattoi joutua maksamaan pääomatuloveroa netto-osingostaan huolimatta siitä, että osinko on alle 9 % osakkeiden matemaattisesta arvosta. TVL 105a §:n soveltamisalaa laajennettiin ratkaisuna edellämainituille kahdelle ongelmatilanteelle. Ratkaisuksi päädyttiin siihen, että kunnallisverotuksessa saa ansiotulovähennyksen sen perusteella kuin on ansiotulona jaettu osinkoja.

Ansiotulovähennykseen myöntämiseen vaikuttaa kunnallisverotuksessa ihan puhtaasti ansiotulojen määrä sen perusteella, mitkä on palkkatulot, jaettavan yritystulon ansiotulo-osa, yhtymän osakkaan ansiotulo-osuus sekä ansiotulo-osinko. Osinkoverotasoon on suurin vaikutus ansiotulovähennyksellä siinä skenaariossa, kun osakkaan ainoat ansiotulot on saatu ansiotulo-osinko. Vähennys ei kokonaan poista kahdenkertaista verotusta, mutta se lieventää sitä ja toimii kuitenkin ainoastaan kunnallisverotuksessa. Osakkaan verotus ei välttämättä juurikaan lievene, mikäli tällä on muutenkin palkkatuloja tai muuta ansiotuloa taikka ansiotulo-osinko on suuri. (Kukkonen & Walden 2011, 47-48.)

2.5.3 Vaikutus tilikauden pituudella pääomatulo-osuuden määrään

”Vuotuinen tuotto” –termiä käytetään TVL:n 33b §:ssä. Yhtiön tilikauden pituuden merkitystä jakavan osakeyhtiön pääomatulo-osuuden määrään on tällöin selvitettävä. KHO on todennut ratkaisussaan 2002:1, ettei osakeyhtiön tilikauden pituudella ole vaikutusta kyseisestä yhtiöstä jakaessa osinkoa (eikä ollut pörssiyhtiö) siihen, miten yhtiöstä saatu osinko (sekä yhtiöveron hyvitys, joka siihen liittyy) jaetaan pääomatulo- ja ansiotulo-osuuksiin. Samaan oli aiemmin päätynyt Keskusverolautakunta (KVL) ennakkotiedossaan 1993/42. Perusteluiksi mainitaan osingonjaon perustuminen vahvistettuun taseeseen viimeksi kuluneelta tilikaudelta, eikä tulokseen kyseiseltä tilikaudelta. Eli tilikauden pituudella siis ei ole merkitystä, kun lasketaan pääomatulo-osuutta sen tilikauden kohdalla, jolta osinkoa jaetaan. Jos päätetään olla jakamatta osinkoa, niin tätä vanhaa jakamatonta osinkoa ei voida suoraan käyttää seuraavana vuonna ilman verotusta. Laskentapohja lisääntyy luonnollisesti jakamattoman voiton myötä. (Kukkonen & Walden 2011, 48-49.)

Osakkeen matemaattinen arvo on se, jota käytetään perusteena, kun lasketaan osingon verokohtelua. Matemaattinen arvo saadaan jakamalla yhtiön nettovarallisuus ulkona olevalla osakemäärällä. Verojen arvostamisesta on annettu laki, jonka mukaan määritetään yhtiön nettovarat. (Kukkonen & Walden 2011, 49.) Ensimmäisessä kappaleessa mainittu *Vuotuinen tuotto* lasketaan siis osakkeen matemaattisesta arvosta. (Tuottoa.fi:n www-sivut). Tässä työssä myöhemmin tulevissa laskelmissa ei ole osakkeiden lukumääriä käytetty (tai tarvittu), joten koko osakemäärän vuotuinen tuotto on laskettu suoraan nettovarallisuudesta. Tämä tarkoittaa siis sitä, että 1 000 000 euron nettovarallisuuden yrityksen vuotuisen tuoton 8 prosentin raja lasketaan kaavalla $1\,000\,000 \cdot 0,08$. Ja tuosta saadaan siis 80 000 euroa kahdeksan prosentin vuotuisen tuoton rajaksi. Vuotuisen tuoton rajan yli voi siis mennä osinkoa jaettaessa, mutta se tarkoittaa samalla verotuksen kiristymistä.

Tilinpäätöstä edelliseltä tilikaudelta käytetään perusteena laskettaessa osakkeen matemaattista arvoa. Eli mikäli siis saa osinkoa verovuonna 2012, niin verotus käytännössä perustuu taseeseen vuodelta 2011. Löytyy paljon yhtiöitä, joilla tilikausi on jokin muu kuin kalenterivuosi, tätä kutsutaan murretuksi tilikaudeksi. Tämä mahdollistaa yhtiökokouksen kikkailun osingonnoston ajankohdasta, jolla voidaan vaikuttaa

suotuisasti verotukseen. Matemaattista arvoa laskettaessa on vaikutusta sillä, mikä on osingon nostoajankohta. Tilikauden ollessa vaikkapa 1.7.2012-30.6.2013 ja 1.11.2013 asti olisi osinko nostettavissa, niin tässä tapauksessa verovapaa määrä ja pääomatulo-osuus lasketaan tilinpäätöksen perusteella, joka on laadittu 30.6.2012. Nettovarallisuus, josta osinko on maksettu ei siis ole tällöin laskentaperusteena pääomatulo-osuutta laskettaessa.

Ei liene mahdollista kuitenkaan rajattomasti käyttää murrettuja tilikausia (eli tilikausia, jotka ovat muuta kuin kalenterivuosi) hyödykseen, jotta saisi sopivan verovapaan osingon laskentapohjan. Liian räikeään kikkailuun eripituisten tilikausien käyttämisessä voi siis täten puuttua mahdollisesti VML 28 §:n yleisen veronkiertonormin perusteella. Välitilinpäätöksiä on mahdollista tehdä ja jakaa myös osakeyhtiölain säännöksiä noudattamalla väliosinkoa, mutta verotukseen osakkaan kohdalla tällä ei ole oikeastaan vaikutusta. Edellisen verovuoden tilikauden tilinpäätös on se, jota noudatetaan pohjana verotukselle osingoille, jotka on kaikki saatu saman verovuoden aikana.

Verohallinnon mukaan verovuosi on kalenterivuosi. Jos yritys käyttää murrettua tilikautta, joka on vaikkapa ollut 1.4.2012-31.3.2013, niin verovuosi on tällöin vuosi 2013, koska tilikausi on päättynyt vuoden 2013 puolella. (Verohallinnon www-sivut)

Pienyhtiön tilikauden pituudella ja muuttumisella siis voidaan sanoa olevan laajojakin verovaikutuksia, kun tehdään yhteenveto edellämainitusta. Voitaneen siis todeta, että tilikauden päättymishetkellä voi olla vaikutusta 1) verotusvuoteen osingon kohdalla 2) kuinka paljon milloinkin voidaan osinkoa jakaa ja verovapaan osingon määrään 3) laskentaan osakaskohtaisissa oikaisuissa. (Kukkonen & Walden 2011, 49-50.)

2.5.4 Työpanososinko

Vuonna 2010 astui voimaan TVL:n 33b §:n säännös koskien työperusteisen osingon verottamista. Aiemmin ns. asiantuntijayhtiöt saattoivat myös osakkaan työpanoksen perusteella jakaa osinkoa. Uuden säännöksen astuttua voimaan alkoi sitä koskemaan ansiotuloverotus. Myös varojen jakaminen muulla tavalla kuin osinkona on mahdol-

lista osakeyhtiölain mukaan. Mikäli kyse ei ole pääomanpalautuksesta, niin työpanososingon säännöksiä saatetaan tällaiseenkin soveltaa. Tähän kuuluvat siis esimerkiksi sijoitetun vapaan oman pääoman rahaston jakaminen, jos sitä verotetaan osinkona. Mikäli jakoa pidetään vanhaan tavan mukaisena luovutusvoiton verotuksen säännösten mukaan verotettavan pääomatulon palautuksena, niin työpanososingon verotukseen liittyviä säännöksiä ei siihen sovelleta. Omien osakkeiden lunastus ja hankkiminen ovat myös sellaisia toimenpiteitä, joihin ei sovelleta työpanososingon säännöksiä.

Jakoperusteena voi olla ainoastaan osingonsaajan tai tämän intressipiiriin kuuluvan henkilön työpanos, jotta osinko on työpanososinkoa. Mitenkään suoraan osinko ei siis ole työpanososinkoa sen vuoksi, että yhtiön hyvä tulos on syntynyt osingonsaajan tai tämän intressipiirin työpanoksen. Säännöksiä ei silloin tietenkään sovelleta, jos voitonjaon perusteena ei ole työpanos.

Verotus työpanososingon osalta on 100-prosenttista ja se verotetaan aina työpanoksen tehneeltä henkilöltä. Tuloksi osinko luetaan siitä hetkestä lähtien kun se on ollut nostettavissa, eli tässä tapauksessa noudatetaan ihan yleisiä tulon jaksottamista koskevia säännöksiä.

Yhtiön on oltava muu kuin julkisesti noteerattu yhtiö, jotta työpanososingon säännöksiä voidaan soveltaa. Työpanososinko on yhtiölle vähennyskelpoista verotuksessa, eli verotus on tältä osin siis yhdenkertaista. Tavallisen osingon kanssa näin ei ole. Työpanososingon jakaminen on rinnastettavissa oikeastaan palkan maksamiseen osakkaille. Sosiaaliturvamaksu sekä osakkaan palkkavero astuvat tällöin kuvaan kokonaisverorasitukseen ja näiden maksaminen koituu yhtiölle. (Kukkonen & Walden 2011, 61-62.)

2.6 Osakkeen matemaattinen arvo ja sen laskenta pähkinänkuoressa

Tämä laskentapohja eli osakkeen matemaattinen arvo määrittää osingon verovapaan osan suuruuden. Oy:n elinkeinotulon jakaminen veronalaiseksi ja verovapaaksi tuloksi jakautuu periaatteessa kolmeen vaiheeseen. Ensimmäiseksi muodostuu yhtiön tulo ja osingon määrä ja tästä seuraa toinen vaihe, jossa määritetään tämän tulo

jakoperuste. Kolmannessa vaiheessa osinko jaetaan verovapaaseen osaan, pääomatulo-osaan ja ansiotulo-osaan. Tämä kaikki tapahtuu laskentaperusteen, laskentakorkokannan ja verovapaan maksimimäärän nojalla. (Kukkonen & Walden 2011, 66.)

On tärkeää ottaa huomioon, ettei osakkeen ns. vertailuarvo (eli entinen verotusarvo) välttämättä ole sama asia kuin matemaattinen arvo. (Kukkonen & Walden 2011, 66). Pieni nyanssiero löytyy kahta lähdettä vertailtaessa, mitä tulee nettovarallisuuden laskentaan verovuotta edeltävästä tilinpäätöksestä. Suora lainaus Soile Tomperin Yritysverotus ja tilinpäätössuunnittelu –teoksesta: *”Huomionarvoista on se, että osakeyhtiön nettovarallisuus lasketaan aina verovuotta edeltävän vuoden tilinpäätöksestä”* (Tomperi 2009, 45). Vastaava asia selitettynä Kukkonen ja Waldenin PK-yrityksen verosuunnittelu –kirjassa: *”Osakkeen matemaattinen arvo määritellään arvostamislain säännösten perusteella. Käytännössä se lasketaan yhtiön verovuotta edeltävän vuoden tilinpäätöksen mukaisen tarkistetun nettovarallisuuden avulla.”* (Kukkonen & Walden 2011, 66). Tomperi siis on ehdoton sen kanssa, että näin toimitaan aina. Kukkonen ja Waldenin lausahduksesta voisi päätellä poikkeuksiakin löytyvän. Eivät kuitenkaan nosta esille mitään skenaariota, jossa tuosta menettelystä voisi poiketa, joten ehkä hieman pikkuasioihin takertumista nostaa tuo esille Kuitenkin koin ilmaisuissa olevan jonkin verran eroa. Finlex ei antanut myöskään mitään vastausta. Ei loppujen lopuksi niin oleellinen seikka esimerkiksi työn myöhemmässä vaiheessa osinkoverotuksen laskentaesimerkkejä tehdessä eli työn varsinaisen tarkoituksen kannalta.

Kuitenkin tutustuminen Kotirannan, Raunion, Romppaisen ja Ukkolan kirjoittamaan kirjaan Varojen jakaminen ja verotus osakeyhtiössä antoi jonkinlaisen vastauksen tähän kysymykseen mahdollisista poikkeustapauksista, mitä tulee nettovarallisuuden laskemiseen. Kyseisessä kirjassa on väliotsikko Nettovarallisuus erikoistilanteissa, jossa on otettu esimerkiksi uusi yhtiö, jonka tilikausi on 1.7.2005-30.6.2006 ja osingonjakopäätös tehdään 1.12.2006 (osinko nostettavissa heti). Koska yrityksellä ei ole päättynyt yhtään tilikautta verovuotta edeltävänä vuotena eli 2006, joten verotusarvona pidetään osakkeen nimellisarvoa. (Kotiranta, Raunio, Romppainen ja Ukkola 2007, 43).

Yhtiön varoista vähennetään siis yhtiön velat ja tästä jäljellä jäävä erotus on yhtiön nettovarallisuuden määrä. Kaikki varat ja velat huomioidaan, eikä siis ole mitään merkitystä sillä ovatko ne verovapaita vai veronalaisia tai kuuluvatko elinkeinotuloihin vai eivät. Tässä alla kaavio matemaattisen arvon laskennalle:

$$\begin{aligned}
 &+ \textit{varat} \\
 &\quad - \textit{velat} \\
 &\quad - \textit{ilman varallisuusarvoa olevat vastaaviin kirjatut pitkävaikutteiset ja muut menot} \\
 &\quad - \textit{erilaiset oikaisuerät} \\
 &+ \textit{vertailuarvon ja poistamattoman hankintamenon erotus käyttöomaisuusarvopapereiden -ja kiinteistöjen osalta, mikäli positiivinen (vain ennen 2006 hankituille huoneisto-osakkeille lasketaan vertailuarvo)} \\
 &= \textit{Nettovarallisuus}
 \end{aligned}$$

Varallisuuserien arvostus taseessa määrittää luonnollisesti osakkeen matemaattisen arvon lopullisen suuruuden. Osakastason vähennykset on myös huomioitava, erityisesti pienissä yhtiöissä niillä on yleensä suurin merkitys siinä, millaiseksi muodostuu nettovarallisuus ja verovapaa osinko.

Varoihin kuuluvat laissa varojen arvosamisesta verotuksessa 2 §:n mukaan varallisuusarvoa sisältävä omaisuus ja pitkävaikutteiset menot, kuten käyttö-, vaihto-, sijoitus- ja rahoitusomaisuus sekä muu omaisuus. Taseen vastattaviin merkittäviä vieraan pääoman erää pidetään taas velkana, ja myös pääomalainaa siinä tapauksessa, jos se on luonteeltaan vierasta pääomaa. Rahastoja, varauksia ja omaa pääomaa ei pidetä velkana, kuten ei myöskään laskennallisia verovelkoja, josta mainitaan Kirjanpitolain 5:18:ssa. Palautusvelvoitteen sisältävät ja velaksi kirjatut liittymismaksut katsotaan nettovarallisuutta laskettaessa velaksi. (Kukkonen & Walden 2011, 66-67.)

3 VUODEN 2005 OSINKOVEROUUDISTUS JA SEN TAUSTAT

3.1 Yhtiöveron hyvitysjärjestelmän kumoaminen Suomessa

Osinkoveroa uudistettiin merkittävästi vuonna 2004 (astui voimaan 2005 vuoden alusta) osinkoverouudistuksessa. Silloin korvattiin yhtiöveron hyvitysjärjestelmä klassisella osinkoverojärjestelmällä. Hyvitysjärjestelmä oli ollut voimassa vuodesta 1990 lähtien. Klassinen järjestelmä perustui voiton kaksinkertaiseen verottamiseen. Ensin verotettiin yhtiötä sen saamasta voitosta ja lisäksi osingonsaajaa verotettiin osingosta, jota yhtiö oli jakanut. Osinkoon kohdistui verotuksessa kuitenkin erilaisia huojennuksia, joten kahdenkertaista verotusta ei siis toteutettu täydellisenä.

Osingot yhtiöiden välillä myös pääsääntöisesti vapautettiin verotuksesta, sillä voitto tulisi verotetuksi tällaisessa moniportaisessa yritysrakenteessa useammin kuin kaksi kertaa. Tässä toimintatavassa on kyse siis sellaisesta asiasta kuin *ketjuverotuksen ehkäiseminen*. Järjestelmässä haluttiin varmistaa toisaalta myös, että ketjuverotusta kohdistui joissain tilanteissa yhtiöiden saamiin osinkoihin. Tämä sen vuoksi, jotta yhdistyksen jakamia voittoja ei voitaisi muuntaa sellaisiksi, että niitä verotettaisiin ainoastaan yksinkertaisesti.

Yhtiöveron hyvitysjärjestelmässä (joka siis poistettiin käytöstä vuoden 2004 jälkeen) oli integroitu toisiinsa sekä osinkoa jakavan yhtiön verotus että osakkeenomistajan verotus. Tarkoituksena oli yhdenkertaisen osingon verotuksen varmistaminen ja kahdenkertaisen osinkoon kohdistuvan verotuksen estäminen. Tässä on siis merkittävä ero järjestelmään, joka astui voimaan vuoden 2005 alusta, jossa tavoitteena nimenomaan on voiton osittainen kahdenkertaisen verotuksen varmistaminen. Yhtiön hyvitysjärjestelmään kuului osinkoa jakavan yhtiön itsenäinen verottaminen sen saamasta voitosta. Vero, jonka yhtiö maksoi, hyvitettiin kuitenkin pääsäännön mukaan osingonsaajalle ja tästä seurauksena osinkoa verotettiin osingonsaajan oman verokannan mukaisesti. Järjestelmään liittyi myös täydennysverovelvollisuus, jonka tarkoituksena oli varmistaa hyvityksen perustana olleen veron tosiasiallinen maksaminen.

Tämä uudistus oli seurausta työryhmän mietinnöstä, jonka tehtävänä oli pohtia Suomen verojärjestelmän kilpailukykyisyyttä ja kehittämistä. Lokakuussa 2002 tämä Ar-

velan työryhmä oli ehdottanut siirtymistä täydelliseen kaksinkertaisen verotuksen järjestelmään ja luopumista yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä. Tässä ehdotuksessa olisi osinkotulo ollut kokonaan pääomatuloa luonnolliselle osinkoa saavalle henkilölle. Osinkoverotuksen verokanta olisi silloisen ehdotuksen mukaan ollut 25 %. Voittoon kohdistunut kokonaisverorasitus olisi ollut siis 43,75 %, kun huomioidaan myös yhtiön verokanta, joka oli myös 25 %. Kaikille yhtiöille verorasitus olisi ollut sama riippumatta yhtiön koosta tai omistusohjasta. Yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä luopumisesta kirjasi keväällä 2003 muodostettu hallitus hallitusohjelmaansa. (Engblom ym. 2010, 123-124.)

Arvelan työryhmän esitykset saivat tyrmäävän vastaanoton ja nimenomaan osinkoveron uudistamismalli oli se, mikä keräsi suurelta osalta yrittäjistä kritiikkiä verouudistuksesta. Kritiikki johtui siitä, että aikaisemmin yrittäjistä valtaosa oli saanut osinkonsa verovapaasti, kun yhtiön vero oli vähennetty osakkaan verosta ja taseiden vahvistuessa vuosi vuodelta lisääntyi myös verovapaiden osinkojen määrä. Tähän aiottiin uudistuksella puuttua. (Niskakangas, Tikka, Honkavaara, Helminen, Lundén, Laitinen, Räbinä, Leppiniemi, Kiviranta, Ranta-Lassila, Mattila, Raunio, Äimä 2004, 27.) Arvelan työryhmään kuuluivat muunmuassa *Verouudistus 2005* -kirjaa tekevässä olleet Kari S. Tikka, Heikki Niskakangas ja Pauli K. Mattila. Myös Timo Viherkenttä oli työryhmässä. Nämä professorit oli kutsuttu työryhmään ulkopuolisina avustajina. (Niskakangas ym. 2004, 25.) Oli selvää heti alusta alkaen, että yhtiöveron hyvitysjärjestelmä tulisi siirtymään historiaan. Yhtiöveron hyvitysjärjestelmää olivat romuttamassa samat miehet, jotka sen aikoinaan loivat, mutta aika ja olosuhteet oli nyt erilaisia. Kari S. Tikan yhden miehen uudistamistoimikunnan mietintöön (komiteamietintö 1987:39) juontuvat yhtiöveron hyvitysjärjestelmän juuret. (Niskakangas ym. 2004, 25.)

Alle puolen vuoden päässä oli eduskuntavaalit Arvelan työryhmän muistion julkaisemisesta. Yrittäjien oikeastaan ainoa vaaliteema oli käydä aktiivista ja äänestä kampanjaa yhtiöveron hyvitysjärjestelmän puolesta Arvelan työryhmän muiden esitysten jäädessä käytännössä huomiotta.

Mikään suuri puolue ei tietenkään voinut välttyä ottamasta kantaan osinkoverouudistukseen. Yhtiöveron hyvitysjärjestelmää puolusti Kokoomus tehden aiheesta myös

hallituskysymyksen uuden puheenjohtajansa suulla. Se halusi osoittaa yrittäjäkentälle olevansa näiden tukena tässä asiassa. Sen sijaan SDP kannatti osinkojen kahdenkertaiseen verotukseen siirtymistä. Perustelut SDP:llä liittyivät ennemminkin jakopoliittisiin tavoitteisiin eikä niinkään siihen kuinka hyväksyttävä verojärjestelmä olisi eurooppaoikeudellisesti (EU:n vaikutuksesta lisää myöhemmin). Porvaripuolueissa osinkoverotus oli huomattavasti tärkeämpi aihe kuin SDP:lle. Painetta oli myös Keskustalla pitää yrittäjien puolia. Keskusta ei kuitenkaan halunnut väkisin pitää kiinni yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä, koska realistisesti katsoivat, että siitä joudutaan kuitenkin luopumaan ja näin ollen halusivat olla asian suhteen rehellisiä. Heidän viestinsä vaaleihin mentäessä oli yksinkertaisesti se, ettei yrittäjien verotusta tule kiristää oli järjestelmä minkäläinen tahansa

Suurin haaste oli luoda uudistus, joka ei kiristäisi verotusta pk-yritysten maksamista osingoista. Oli epärealistista saada aikaiseksi uudistusta, mikä ei olisi kiristänyt yhdenkään yrittäjän verotusta. Tavoitteena oli kuitenkin päästä sellaiseen lopputulokseen, että yli 90 % yrittäjistä selviäisi pienemmillä veroilla. Näin ollen päätettiin säätää verovapaaksi ainoastaan pääoman tuottoon perustuva osuus, koska se oli käytännössä se keino, jolla tuohon tavoitteeseen voitiin päästä. Tämä tiesi nettovarallisuuskannan säilyttämistä (tätä yhteyttä yhtiön ja ja omistajan verotuksen välillä Arvelan työryhmän esitys ei sisältänyt). (Niskakangas ym. 2004, 30-32.)

Marraskuussa 2003 uudistuksen sisältöä tarkennettiin hallituksen linjavedossa, jossa paljastettiin järjestelmän tarkempi mekanismi. Vivahteita vanhasta järjestelmästä oli havaittavissa uudessa järjestelmässä, sillä ansio- sekä pääomatulo-osuuteen jaettiin osinkotulo edelleen ja näihin molempiin sisältyi myös verovapaa ja veronalainen osuus. Tämän lisäksi säädettiin myös osa osingosta kokonaan verovapaaksi. 19.5.2004 annettiin hallituksen esitys, joka hyväksyttiin eduskunnassa 30.6.2004, uudistuksen tullessa lopulta voimaan 1.1.2005. (Engblom ym. 2010, 123-124.)

Pääomatuloja päädyttiin verottamaan 28 %:n verokannalla. Listaamattomat yhtiön verovapaan osuuden rajaksi muodostui lopulta 9 % osakkeen matemaattiselle arvolle laskettavasta tuotosta. Ylimenevältä osalta 70 % olisi saajalle veronalaista ansiotuloa. Verovapaan osingon vuotuiseksi enimmäismääräksi päätettiin 90 000 ja tämän ylimenevältä osalta 70 % olisi veronalaista pääomatuloa. (Niskakangas ym. 2004, 32.)

3.2 Uudistuksen vaikutukset osingonsaajalle

Oleellista on verrata uutta ja vanhaa järjestelmää ja mitä kokonaisvaikutuksia muutoksella oli osingonsaajan kokonaisverorasitukseen ottamalla myös huomioon yhtiön voiton verotus ja osakkaan verotus jaetusta voitosta. Tältä osin olennaisina on pidettävä 9 %:n nettovarallisuusosuutta (josta ylimenevä osa lasketaan osittaiseksi veronalaiseksi ansiotuloksi) ja 90 000 euron raja pääomatulo-osinkojen kohdalla.

Jos osinko pysyy nettovarallisuusrajan sisällä pääomatulona, eikä euromäärältään 90 000:n raja ylity, niin tällöin verotus keveni kaikissa tapauksissa. Verotus kiristyi vasta tasolla 113 500 euroa, eikä heti 90 000 euron rajan ylityksen jälkeen. Hallituksen esityksessä arvioitiin (HE 92/2004, s.53) verotuksen kiristyvän noin 2000 henkilön kohdalla riippuen siitä, miten isoja osinkoja jakavat yritykset käyttäytyvät uudessa järjestelmässä. Varallisuusverohuojennus (varallisuusveroa ei muuten enää käytössä) kuitenkin lievensi kiristystä, eli kun varallisuusverosta vähennetään yli 90 000 euron rajan ylittävältä osalta menevä pääomatulovero.

Kiristys lähtökohtaisesti kohdistui ansiotulona osinkonsa nostaviin osingonsaajiin. Yhtiöveron hyvitysjärjestelmässä sai ansiotulo-osinkoon perustuen yhtiöveroa hyvityksenä takaisin tuloveroasteikon ensimmäiselle portaalle asti (11 700 euroa / vuonna 2004) johtuen siitä, koska marginaalivero on ylittänyt 29 % kyseisellä portaalla. Tämän ylittävältä osalta on vasta varsinaisesti mennyt ansiotuloa. Vuonna 2005 voimaan astuneessa järjestelmässä kunnallisvero menee lähtökohtaisesti pienestäkin ansiotulo-osingosta. Tällaisissa tapauksissa nostamalla ansiotuloa palkkana osingon sijaan säilyy myös kuitenkin kokonaisverorasitus samalla tasolla. Työnantajamaksut lisäävät palkan verorasitusta, kun taas verokantojen laskut vähentävät räsitusta.

Verotuksen oletettiin muutoksen myötä kiristyvän lähinnä niiden ansiotulo-osinkoa nostavien kohdalla, joilla ei ole mahdollista nostaa palkkaa johtuen siitä, etteivät ole työntekijöinä osinkoa jakavassa yhtiössä. Ansiotulo-osingon sisällyttäminen ansiotulovähennyksen pohjaan kuitenkin lievensi kiristystä myös heidän osalta.

Selvänä pidettiin verosuunnittelun tarpeen kasvamista muutosten myötä etenkin perheyriyksissä. Tähän suunnitteluun kuuluivat mm nettovarallisuuden vaikuttaminen, osingonjaon mitoitus ja palkkaoptimointi. Painetta perhevarallisuuden hajauttamiseen antoi 90 000 euron osingonsaajakohtainen raja. Osingon varallisuusverohuojennus loi myös uuden kytkennän välille tuloverotus – varallisuusverotus. Koska jakamaton määrä ei seuraavina vuosina nosta 90 000 euron rajaa mihinkään, niin tuota saatettiin hyvinkin pitää sekä kattona että lattiana. (Niskakangas ym. 2004, 57.)

Mikäli verovelvollisella jäi vähennyskelpoisia korkoja osinkotulosta vanhassa järjestelmässä, niin yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä luopuminen vaikutti myös tällaisessa tilanteessa. Vanhassa järjestelmässä korot pienensivät pääomatuloa, joten hyvityksenä verovelvollinen sai yhtiön veroa takaisin. Osingonsaajan tekemän vähennyksen kautta ei siis voinut enää saada vuodesta 2005 voimaan tulleessa järjestelmässä yhtiön veroa palautetuksi. Osinkojen ollessa verovapaita voitiin korot vähentää ainoastaan muista veronalaisista pääomatuloista. Pääomatulojen ollessa riittämättömiä, korkojen vähentäminen tapahtuu ansiotulosta alijäämähyvityksen puitteissa. Alijäämähyvitykseen tehtiin sellainen laajennus uuden tilanteen vuoksi, ettei vuoden 2005-2009 välisenä aikana sovellettu alijäämähyvityksen enimmäismäärää siltä osin kuin se johtui yrittäjäosakkaan osakkeiden hankintaan käytetyistä velan koroista. Osakslainojen takaisinmaksuun sovellettiin täysin samaa säännöstä. (Niskakangas ym. 2004, 56-57.)

3.3 Euroopan Unionin vaikutus uudistukseen

Kehitys EU:ssa vaikutti myös kiistatta Suomen osinkoverojärjestelmän uudistukseen. 2000-luvulla oli suurin osa maista luopunut osinkoveron hyvitysjärjestelmästä, joilla oli se 90-luvulla käytössä. (Engblom ym. 2010, 124.) Irlanti oli luopunut yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä vuonna 1999 ja Portugali vuonna 2002. Yhtiöveron hyvitysjärjestelmän kuoliniskuna pidettiin Saksan luopumista järjestelmästä vuoden 2002 alusta lähtien. Saksassa siirryttiin puolitulon verottamiseen. (Niskakangas ym. 2004, 23.) Kansainvälistymisen vuoksi järjestelmää alettiin pitämään syrjivänä, sillä yhtiöveron hyvitys oltiin yleensä myönnetty ainoastaan kotimaassa asuville henkilöille ja yhtiöille, eikä sitä oltu myönnetty ollenkaankaan suomalaisten yhtiöiden jakamille osin-

goille sellaisissa tapauksissa, kun saajana toimi ulkomaalainen henkilö. Eli henkilö, joka Suomessa on rajoitetusti verovelvollinen.

Yhtiöveron hyvitysjärjestelmän eurooppaoikeudellista syrjivyyttä ollaan oltu ratkaisemassa tuomioistuimessa. Vuonna 2002 teki korkein hallinto-oikeus ennakkoratkaisupyynnön liittyen Euroopan yhteisön perustamissopimukseen ja sen artiklan 56 tulkittamiseen. Ennakkoratkaisupyyntö koski sitä, onko kyseinen artikla esteenä Suomen yhtiöverojärjestelmälle, jossa yhtiöverohyvitys myönnetään osingonsaajalle kotimaisen osakeyhtiön maksamasta osingosta, mutta Ruotsissa rekisteröidystä yhtiöstä saadusta osinkotulosta vastaavasta ei myönnetä. Kysyttiin myös onko oikeuttamisperusteita mahdolliselle syrjivyydelle, jotka mainitaan EY 58 artiklassa. 7.9.2004 EY-tuomioistuin antoi ennakkoratkaisupyynnön perusteella ratkaisunsa (asia C-319/02 Manninen), jonka mukaan Suomen yhtiöveron hyvityslaki on EY 56 artiklan vastainen, koska ulkomailta saadulle osingolle ei myönnetä yhtiöveron hyvitystä. Myöskään EY 58 artiklan mukaisilla oikeuttamisperusteilla ei voinut tätä syrjivää järjestelmää perustella. Lisäksi päätöksessä todettiin myös, että Suomessa asuvalle osingonsaajalle olisi hyvitetävä osinkoa jakavan yrityksen maksama vero sellaisia yleisiä sääntöjä noudattaen, jolloin ei voitaisiin asettaa kohtuuttoman korkealle sellaista näyttöä, jolla osinkoa jakavan yhtiön pitäisi todistaa osingon tulleen tosiallisesti maksetuksi. Tuosta muodostui usein se ongelma, ettei yksittäinen osakkeenomistaja voinut julkistaa tällaista näyttöä kuin ainoastaan julkistetun informaation perusteella. Tapauksesta Manninen antoi KHO päätöksensä lopulta 22.12.2004 (KHO 22.12.2004 T 3360), joka oli lopputulemaltaan sama kuin EY-tuomioistuimen kanta. Näiden tapausten perusteella on annettu laki suoritettujen veron palauttamisesta eräissä tapauksissa osingosta, joka on saatu Euroopan talousalueelta. (Engblom ym. 2010, 124.)

KHO:n päätöksessä todettiin, että yhtiöveron hyvityksen myöntäminen osakkeensaajalle ainoastaan kotimaisen yrityksen maksamasta osingosta on vapaan pääoman liikkuvuuden rajoittamista, sillä se tekee vähemmän houkuttelevaksi sijoittaa pääomaa verovelvollisten kannalta yhtiöihin, joiden kotipaikkana on jokin muu kuin jäsenvaltio. Tällaisella menettelyllä olisi ollut myös rajoittava vaikutus myös muissa jäsenvaltioissa kotipaikkaansa pitäviin yrityksiin, sillä olisivat olleet esteellisiä hankki-

maan pääomaa kyseisestä valtiosta. (Euroopan Unionin tuomioistuimen www-sivut. Asia C-319/02)

3.4 Käyttämättömät yhtiöveron hyvitykset uudistuksen jälkeen

Yhtiöveron hyvitysjärjestelmässä on saattanut muodostua käyttämättömiä hyvityksiä yhteisöille. Näin on päässyt käymään sen vuoksi, koska yhtiöveron hyvitys on jätetty lukematta osingonsaajana olevan yhteisön hyväksi verovuodelta suuremmaksi kuin määrättyjen tuloverojen määrä. Veronpalautuksena siis ei ole voinut yhteisö saada yhtiöveron hyvitystä.

Vanhassa järjestelmässä oli mahdollista, että yhteisö pystyi myöhemmiltä vuosilta määrättyistä veroista jopa kymmenen vuoden ajan vähentämään käyttämättömän hyvityksen. Käyttämättömät hyvitykset säilyivät voimassa huolimatta hyvitysjärjestelmän kumoamisesta vuoden 2005 alusta lukien. Kyseessä oli ihan looginen ratkaisu, koska käytännössä kyseessä on vähän kuin ennakkoverot, vaikka laskennallisia eriä ovatkin. Tämä on todettu myös yhtiöveron hyvityksen lain kumoamisesta annetussa laissa (725/2004) pykälässä 2, jossa todetaan kuinka viimeistään 2004 syntyneet käyttämättömät hyvitykset vähennetään YHL:n voimassa olleita säännöksiä soveltaen myöhemmille vuosille määrättyistä tuloveroista. Koska hyvityksen pystyi siis käyttämään kymmenen vuodelta ajalta, niin vuonna 2004 syntyneet hyvitykset pystyy käyttämään vielä vuodelta 2014 toimitettavassa verotuksessa.

Yhtiöveron hyvityksestä annettuun lakiin sisältynyt omistajanvaihdoskontrolli koskee jatkossakin käyttämättömiä hyvityksiä. Tarkoittaen siis sitä, että mikäli yli puolet yhteisön osakkeista vaihtaa omistajaa muun saannon kuin perinnöstä tai testamentista johtuvan vuoksi, niin etu menetetään. Laissa ei oteta kantaa veroviranomaisen luvan saamiseen käyttämättömille hyvityksille vuodesta 2005 alkaen. Kantaa ei oteta laissa suoraan käyttämättömien hyvitysten siirtymiseen sulautumisessa tai jakautumisessa. Koska lain esitöiden mukaan käyttämättömiä hyvityksiä voidaan verrata verosaatavien kaltaisina erinä luonteeltaan, niin on perusteltua, että ne voidaan käyttää hyödyntää kymmenen vuoden määräajassa huolimatta yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä luopumisesta (HE 92/2004 s. 23). (Engblom ym.. 2010, 125.)

4 MUUTOKSET OSINKOVEROTUKSESSA 2014

4.1 Verosäännöt osakkaan saamalle osinkotulolle vanhalla järjestelmällä

Verotus on erilaista osakkaan osinkotulolle riippuen onko yhtiö listaamaton vai listattu. Lähes kaikki suomalaiset Oy:t ovat noteeraamattomia. Vuoden 2013 loppuun asti voimassa olevan järjestelmän mukaan henkilö-osakkaan saama osinko on riippuen yhtiön nettovarallisuudesta sekä osingon määrästä joko verovapaata tuloa tai veronalaista pääoma tai ansiotuloa. (Kukkonen, M. & Walden, R. 2011, 45.) Verovapaata osinko on pääsäännön mukaan siihen määrään asti, joka vastaa laskettua 9 %:n vuotuista tuottoa osakkeen matemaattiselle arvolle silloin kun yksityishenkilö tai kuolinpesä on osingonsaajana. Osingonsaaja on veloitettu vuotuisesti maksimissaan 60 000 euron suuruisille verovapaille osingoille, eli 60 000 euroa on enimmäismäärä. (Valtionvarainministeriön www-sivut) Verovapaan osingon määrää laskettiin vuoden 2012 lukien siis 90 000 eurosta 60 000 euroon. (Verohallinnon www-sivut)

60 000 euron rajan ylittävältä osalta, joka on kuitenkin 9 %:n nettovarallisuudesta lasketun vuotuisen tuoton rajoissa, luetaan pääomatulona verotettavaksi 70 % ja loput 30 % on verovapaata tuloa. Jos osinkoa päätetään listaamattomassa yhtiössä jakaa yli 9 % yrityksen nettovaroista niin siinä tapauksessa verotetaan ansiotulona 70 % osinkotuloista ja loput 30 % on verovapaata. (Valtionvarainministeriön www-sivut). Pääomatuloveroprosentti oli vuonna 2013 30 % 50 000 euroon asti ja sen ylittävältä osalta 32 %. (Verohallinnon www-sivut)

Engblomin, Hollan ym. laatimassa Elinkeinoverotus 2010 –kirjassa sivulla 139 puhutaan vielä 90 000 euron rajasta verovapaan osingon kohdalla. Samoin on mainittu Kukkonen ja Waldenin vuonna 2011 ilmestyneessä teoksessa PK-yrityksen verosuunnittelu sivulla 45. Tämä on siis vanhentunutta tietoa. (Engblom ym. 2010, 139)

4.2 Osinkoverouudistuksen taustaa

Hetemäen työryhmä sai valmiiksi joulukuussa 2010 raportin, jossa esittivät muutoksia osinkoverotukseen. Valtiovarainministeriö oli asettanut työryhmän 18.9.2008,

jonka tarkoituksena oli arvioida silloista verojärjestelmää ja sitä, miten verotuksesta saataisiin oikeudenmukaisempaa. Valtiovarainministeriön alivaltiosihteeri Matti Heitemäen lisäksi työryhmässä oli varapuheenjohtajana professori Heikki Niskakangas. Työryhmän jäsenenä:

Ylijohtaja Lasse Arvela, valtiovarainministeriö

Ylijohtaja Seija Ilmakunnas, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

Neuvotteleva virkamies Terhi Järvikare, valtiovarainministeriö

Toimitusjohtaja Sixten Korkman, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

Toimitusjohtaja Teemu Lehtinen, Veronmaksajain keskusliitto

Tutkimusjohtaja Reija Lilja, Palkansaajien tutkimuslaitos

Alivaltiosihteeri Vesa Vihriälä, Valtioneuvoston kanslia (15.2.2010 asti)

Johtaja Raija Volk, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöstä

Työryhmän pääsihteeri: Tutkimusjohtaja Seppo Kari, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

Toinen sihteeri: Finanssis sihteeri Marja Paavonen (24.7.2010 asti)

Erityisasiantuntija: Laura Vartia, valtiovarainministeriö (24.7.2010 asti)

Kun muutoksia viimeksi tehtiin osinkoverotukseen alkaen vuodesta 2005, niin kyseisen työryhmän puheenjohtaja oli Lasse Arvela, joka tässä työryhmässä oli ylijohtajan roolissa. Heikki Niskakangas oli myös työryhmässä kun osinkoverotukseen viimeksi ennen tätä tehtiin uudistuksia. (Valtiovarainministeriön www-sivut)

Muutoksilla haetaan raportin mukaan verotuksen neutraalisuutta investointien ja niiden rahoitusten suhteen. Muutoksilla haluttiin myös poistaa kannustimet tulonmuuntoon ja oikeudenmukaistaa verotusta. (Valtiovarainministeriön www-sivut)

Esitys sisälsi verovapaan osingon poistamisen ja sen korvaamisen osingon normaalituoton kevennetyllä versiolla. Pääomatulon veroprosenttia ehdotettiin nostettavaksi 28 prosentista 30 prosenttiin. Saadun osingon normaalituottoa vastaavasta osasta olisi esityksen mukaan 35 % veronalaista pääomatuloa. Tämä tarkoittaisi sitä, että osinkotulon veroaste olisi 10,5 %. Jos osinko ylittää normaalituoton, niin ylimenevä osaa luettaisiin kokonaan veronalaisen pääomatulon piiriin. Mikä huomionarvoista Hete-

mäen työryhmän esityksessä, niin ansiotuloksi luettava osinko haluttiin poistaa kokonaan verolainsäädännöstä, koska näin ajateltiin yksinkertaistettavan verotusta. (Valtiovarainministeriön www-sivut)

Lopulta muutokset, joihin päädyttiin poikkesivat melkoisesti Hetemäen työryhmän loppuraportista. Ansiotulona verotettava osinko jäi esimerkiksi edelleen voimaan verolainsäädäntöön, vaikka työryhmä esitti sen poistamista.

4.3 Tehdyt muutokset osinkoverotukseen

Muun kuin julkisesti noteeratusta yhtiöstä nostetun osinko on 25-prosenttisesti veronalaista pääomatuloa ja 75-prosenttisesti verovapaata tuloa, kunhan osinko ei ylitä osakkeiden matemaattiselle arvolle laskettua 8 % :n vuotuista tuottoa. Verovuonna saatua osinkoa verotetaan näin 150 000 euroon asti. 150 000 euron ylittävältä osalta osinko on 85 % veronalaista pääomatuloa ja 15 % verovapaata tuloa. Jos osinkoa päätetään jakaa yli 8 %:n vuotuisen tuoton, niin ylittävältä osalta luetaan uuden järjestelmän mukaan 75 % veronalaiseksi ansiotuloksi ja 25 % verovapaaksi tuloksi. (Verohallinnon www-sivut) Pääomatuloveron progressiorajaa päätettiin laskea 50 000 eurosta 40 000 euroon. Tämä tarkoittaa siis sitä, että 40 000 euroon asti pääomaa verotetaan 30 prosentin verokannalla ja tämän rajan ylittävää osaa 32 prosentin verokannalla. (Yrittäjien www-sivut)

Hallitus teki sellaisen korjauksen ensimmäiseen verouudistusehdotukseen listaamattomien yhtiöiden kohdalla, että 150 000 euron kohdalle tuli tuo porras. Pääministeri Jyrki Katainen kertoi tästä eduskunnan kyselytunnilla huhtikuun alussa vuonna 2014. Tuo oli lisätty siis uutena asiana pari viikkoa aiempaan ehdotukseen. Uudistuksen taustalla on halu luoda lisää työpaikkoja. (YLE:n www-sivut)

Listaaamattomat yhtiöt joutuvat myös tästä lähtien toimittamaan 7,5 prosentin ennakonpidätyksen yhtiön maksamasta osingosta ja sen sijaan maksetusta sijaisosingosta. Tätä veroprosenttia noudatetaan 150 000 euroon asti ja tuon rajan ylittävältä osalta ennakonpidätysprosentti on 27. Tämä siis siltä osin, kun osinkoa on saatu samalta yhtiöltä verovuonna yhteensä yli tuon 150 000 euron. Osingon maksajan velvollisuutta on valvoa 150 000 euron rajan ylittymistä. (Verohallinnon www-sivut)

Suomen Yrittäjien puheenjohtaja Mikko Simolinna toivoi osinkoveron toteutukseen siirtymäaika. Tämä sen vuoksi, koska tilapäisesti kokonaisverotus hyppäisi yrityksillä yli 30 prosentin, koska suurimmaksi osaksi vuoden 2014 osingot jaetaan 24,5 prosentin yhteisöverolla voitosta. (Lähteenmaa 2013) Siirtymäsäännöstä ei kuitenkaan lopulta tullut, vaan uusia säännöksiä sovelletaan 2014 nostettavissa olevien osinkojen kohdalla. Mikäli murrettuja tilikausia käyttävissä yhtiöissä on tehty jo ai-koja sitten päätös osingoista laskien se nykyisäännösten mukaisesti, mutta nosto-ajankohta on kuitenkin vasta vuonna 2014, niin tällöin verovapaan osingon määrä alenee (Pretaxin www-sivut)

Eli muutokset vielä tiivistettynä

- huojennusalueen eli verovapaana nostettavan osingon 60 000 euron katosta luopuminen
- Osinko tästä lähtien 25 % veronalaista pääomatuloa 150 000 euroon asti
- Osakkeiden matemaattiselle arvolle lasketun vuotuisen tuoton katon laskeminen 9 %:sta 8 %:iin.
- 150 000 euron ylittävältä osalta 85 % veronalaista pääomatuloa ja 15 % verovapaata tuloa (8 %:n puitteissa nettovarallisuudesta) -> poistuneessa järjestelmässä 60 000 euron ylittävältä osalta 70 % veronalaista pääomatuloa, loput verovapaata
- 8 %:n vuotuisen tuoton ylittävältä osalta 75 % veronalaista ansiotuloa ja 25 % verovapaata tuloa -> vanhassa järjestelmässä 9 %:n vuotuisen tuoton ylittävältä osalta 70 % oli veronalaista ansiotuloa ja 30 % verovapaata tuloa
- pääomatuloverotuksen progressiorajan laskeminen 50 000 eurosta 40 000 euroon
- 7,5 prosentin ennakonpidätyksen toimittaminen osingosta 150 000 euroon asti, 150 000 euron ylittävältä osalta ennakonpidätysprosentti 27.

5 VERTAILEVAT LASKELMAT

Tässä taulukossa esimerkkejä, miten osinkotulot jakautuvat verovapaaseen, pääomatulo-osuuteen sekä ansiotulo-osuuteen vanhalla järjestelmällä:

	Esim. 1	Esim. 2	Esim. 3
Nettovarallisuus	120 000 €	120 000 €	1800 000 €
9 % vuotuinen tuotto	11 800 €	11 800 €	162 000 €
Osinko	8000 €	30 000 €	200 000 €
Verovapaa osuus	8000 €	11 800 €	60 000 €
Pääomatulo-osuus	0 €	0 €	102 000 €
Veronalainen pottulo 70 %	0 €	0 €	71 400 €
Pääomatulo 30 %	0 €	0 €	15 000 €
Pääomatulo 32 %			6 848 €
Ansiotulo-osuus	0 €	18 200 €	38 000 €
Veronalainen ansio-tulo 70 %	0 €	12 740 €	26 600 €
Ansiotulovero (oletus 40 %)	0 €	5 096 €	10 640 €

Jotta tuon taulukon esimerkit aukeaisivat kunnolla, niin tässä olisi pieni yhteenveto noihin lukuihin pääsemistä tekstin muodossa:

Tuon taulukon ensimmäisessä esimerkissä siis osinkoa on jaettu 8 000 euroa. Koska jaettu summa on pienempi kuin 11 800 euroa, mikä on se 9 prosentin raja nettovaroista, niin osingosta ei joudu maksamaan veroa. Toki termi verovapaa osinko on siinä mielessä harhaanjohtava, että yritys on jo maksanut veroa tilikauden voitosta.

Kakkosesimerkissä on käytetty nettovarallisuuden suhteen samaa esimerkkilukua kuin ensimmäisessä esimerkissä. Tässä kuitenkin osinkoa on jaettu reilusti enemmän kuin on 9 prosentin raja nettovarallisuudesta. Näin ollen tuon 11 800 euroa saa vero-

vapaana ja ylimenevästä osasta 18 200 euroa on 30 prosenttia verovapaata tuloa ja 70 prosenttia veronalaista ansiotuloa. Verotettava ansiotulo on siis 12 740 euroa ja kun on käytetty ansiotulon verotuksen oletusprosenttina 40:ä, niin **ansiotuloveroa joutuu maksamaan 5 096 euroa. Pääomatuloveroa siis ei tule maksettavaksi, koska 11 800 euroa saa verovapaana ja loput osingosta luetaan ansiotuloksi.**

Kolmannessa esimerkissä on nettovarallisuudessa niinkin iso summa kuin 1 800 000 euroa. 9 prosentin vuotuisen tuoton määrä on tästä 162 000 euroa. Osinkoa jaettu yli tuon määrän, eli 200 000 euroa. Verovapaana osinkoa saa sen maksimisumman, jonka voi saada, eli 60 000 euroa. Pääomatuloa on 60 000 euron verovapaasta osingosta ylöspäin 9 prosentin määrään nettovarallisuudesta, siis 162 000 euroon asti. $162\,000 - 60\,000 = 102\,000$ euroa. Pääomatulon määrä siis tuolla kaavalla 102 000 euroa, josta 30 % on verovapaata ja 70 % veronalaista pääomatuloa. Veronalaista pääomatuloa on 71 400 euroa, mikä tarkoittaa sitä, että 50 000 euroon asti pääomatuloa verotetaan 30 %:n verokannalla ja sen ylimenevä osuus 21 400 euroa ($71\,400 - 50\,000$) verotetaan 32 %:n verokannalla. 50 000 eurosta veroihin menee näin ollen 15 000 euroa ja sen ylimenevältä osalta 6 848 euroa, eli pääomatuloveroa tulee maksettavaksi yhteensä 21 648 euroa. Yli 9 prosentin osuus yrityksen nettovaroista on, eli 162 000 eurosta on ansiotuloa. Ansiotulon saa täten laskutoimituksella $200\,000 - 162\,000 = 38\,000$ euroa. Tästä 38 000 eurosta on veronalaista ansiotuloa 70 prosenttia ja loput 30 prosenttia verovapaata. 70 prosenttia 38 000 eurosta on 26 600 euroa. 26 600 euroa siis veronalaista ansiotuloa ja ansiotuloprosentin ollessa 40, veroa tulee maksettavaksi ansiotulosta 10 640 euroa. **Kokonaisverorasitus siis jaetusta 200 000 euron osingosta on 21 648 euroa pääomatuloveroa + 10 640 ansiotuloveroa, mikä tekee yhteensä maksettavaksi 32 288 euroa.**

Otetaan vertailuksi uuden järjestelmän mukaan samoilla esimerkkiluvuilla nettovarallisuudelle ja jaetulle osingolle. Alla taulukko:

	Esim. 1	Esim. 2	Esim. 3
Nettovarallisuus	120 000 €	120 000 €	1800 000 €
8 % vuotuinen tuotto	9 600 €	9 600 €	144 000 €
Osinko	8 000 €	30 000 €	200 000 €
Verovapaa osuus	ei ole	ei ole	ei ole
Pääomatulo-osuus	8 000 €	9 600 €	144 000 €
Veronalainen potulo 25 %	2 000 €	2 400 €	36 000 €
Veronalainen potulo 85 %			
Pääomatulo 30 %	600 €	720 €	10 800 €
Pääomatulo 32 %			
Ansiotulo-osuus	0 €	20 400 €	56 000 €
Veronalainen ansio-tulo 75 %	0 €	15 300 €	42 000 €
Ansiotulovero (oletus 40 %)	0 €	6 120 €	16 800 €

Esimerkissä 1 huomataan, että 8 %:n tuotto yrityksen nettovarallisuudesta on 9 600 euroa. Vanhassa järjestelmässä tuottoraja oli 9 % ja euromääräisesti 11 800 euroa. Näin ollen raja on tässä esimerkissä laskenut 2 200 eurolla. Osinkoa on kuitenkin jaettu alle 8 % nettovarallisuudesta (8 000 euroa), joten osinkoa verotetaan siten, että 25 % on veronalaista pääomatuloa ja loput 75 % verovapaata. Verovapaata osinkoa on siis näin ollen 6 000 euroa ja loput 2 000 euroa veronalaista pääomatuloa. 2 000 euroa verotetaan 30 %:n pääomatuloverokannalla, joten **veroa tulee maksettavaksi 600 euroa**. Vanhalla järjestelmällä osingon sai vielä kokonaan verovapaana.

Esimerkissä 2 on nettovarallisuus sama kuin esimerkissä yksi ja täten luonnollisesti myös vuotuisen tuoton maksimimäärä nettovarallisuudesta. Tässä osinkoa on kuitenkin

kin jaettu selvästi yli vuotuisen tuoton rajan, yhteensä 30 000 euroa . 8 %:n vuotuisen tuoton rajaan asti menetellään samalla tavalla kuin esimerkissä 1, eli 25 % 9 600 eurosta on veronalaista pääomatuloa ja loput 75 % verovapaata tuloa. Veronalaisen pääomatulon määräksi saadaan 2 400 euroa, josta veroa joutuu maksamaan 30 %, **eli 720 euroa on maksettava pääomatulovero**. Loput osingosta, eli 20 400 euroa on nettovarallisuuden ylittävää osaa. Uuden järjestelmän mukaan tällaisessa tapauksessa 75 % on veronalaista ansiotuloa ja loput 25 % verovapaata tuloa. Veronalaiseksi ansiotuloksi saadaan 15 300 euroa, josta veroihin menee 40 %, **mikä tekee maksettavaksi määräksi ansiotuloveroa 6 120 euroa**. Osingosta joutuu yhteensä maksamaan **ansiotulo- ja pääomatulovero huomioiden 6 840 euroa**. Vanhalla järjestelmällä saatiin maksettavaksi veroja 5 096 euroa, mikä oli pelkkää ansiotuloveroa.

Esimerkissä 3 vuotuisen 8 %:n tuoton raja on 144 000 euroa (vanhalla järjestelmällä 162 000 euroa). Osinkoa on jaettu 200 000 euroa, eli sekä yli vuotuisen tuoton rajan että 150 000 euron huojennusrajan. 144 000 eurosta 25 % on veronalaista pääomatuloa ja loput 75 % verovapaata tuloa. 36 000 euroa siis saadaan veronalaiseksi pääomatuloksi tuosta summasta. 36 000 eurosta **joutuu maksamaan pääomatuloveroa 10 800 euroa**. Vuotuisen tuoton ylittävä osa 56 000 euroa (200 000 - 144 000) euroa on ansiotuloa, josta veronalaista 75 % eli 42 000 euroa. Oletetulla 40 prosentin verokannalla **ansiotuloveroa tulee maksettavaksi 16 800 euroa**. Veroihin menisi siis yhteensä 27 600 euroa, kun vanhalla järjestelmällä meni 32 288 euroa. Ansiotuloverotus kiristyi selvästi, mutta pääomaverotus ei koska 144 000 euroon asti ainoastaan 25 % on veronalaista pääomatuloa.

Osingonjako on mahdollista myös peruuttaa. Eli täten ei jaeta osinkoa, vaikka niin oli jo ehditty päättämään tai peritään jo maksettu osinko takaisin. KHO:n linjana ei ole ollut hyväksyä vapaaehtoista peruutusta, mikäli päätös peruutuksesta tehdään tilikautta seuraavan tilikauden päättymisen jälkeen. Asiaan ei vaikuta ollenkaan se, vaikka osinkoa ei olisi vielä nostettu. Osakkaan on kuitenkin palautettava varat korkeineen, mikäli jako on ollut osakeyhtiölain vastainen, kuten vaikkapa sellaisissa tapauksissa, ettei ole esimerkiksi noudatettu yhdenvertaisuutta osakkaiden kohdalla tai otettu huomioon yhtiön maksukyvyttömyysriskiä. Verokohtelu voi tässä tapauksessa tulla kyseenalaiseksi. Voitonjaon laillisuuden kyseenalaistamatta jättäminen on on KHO:n päätöksissä yhtenä perusteluista. (Kukkonen & Walden 2011, 46.)

Vertailutaulukot 2:

Seuraavassa vertailussa lähdetään siitä oletuksesta, että osinkoa jaetaan 60 000 euron ja 150 000 euron väliltä. Tämä sen vuoksi, koska 60 000 euroa oli verovapaan maksimäärä ja uusi huojennusraja on 150 000 euroa. Otetaan oletetuksi nettovarallisuuden määräksi 1 400 000. Ja osinkoa jaettaisiin vanhan järjestelmän mukainen 9 % nettovarallisuudesta. Alla kaksi taulukkoa vierekkäin vertailun helpottamiseksi (toisin kuin ensimmäisessä vertailuesimerkissä):

Vanha järjestelmä		Uusi järjestelmä	
Nettovarallisuus	1 400 000 €	Nettovarallisuus	1 400 000 €
9 % vuotuinen tuotto	126 000 €	8 % vuotuinen tuotto	112 000 €
Osinko	126 000 €	Osinko	126 000 €
Verovapaa osuus	60 000 €	Verovapaa osuus	ei ole
Pääomatulo-osuus	66 000 €	Pääomatulo-osuus	112 000 €
Veronalainen pottulo 70 %	46 200 €	Veronalainen pottulo 25 %	28 000 €
Pääomatulo 30 %	13 860 €	Veronalainen pottulo 85 %	0 €
Pääomatulo 32 %		Pääomatulo 30 %	8 400 €
Ansiotulo-osuus	0 €	Pääomatulo 32 %	
Veronalainen ansio-tulo 70 %	0 €	Ansiotulo-osuus	14 000 €
Ansiotulovero (oletus 40 %)	0 €	Veronalainen ansio-tulo 75 %	10 500 €
		Ansiotulovero (oletus 40 %)	4 200 €

Vanhalla järjestelmällä tulisi maksettavaksi **pääomatuloveroa 13 860 euroa**. Uudella järjestelmällä 126 000 euron osinko ylittäisi 8 prosentin vuotuisen tuoton kriittisen rajan. Mutta mielenkiintoista kuitenkin, että siitä huolimatta verotus olisi kevyempää uudella järjestelmällä. **Pääomatuloveroa joutuisi maksamaan 8 400 euroa ja an-**

siotuloveroa 4 200 euroa, eli yhteensä osinkoa verotettaisiin 12 600 €, eli 1 260 euroa kevyemmin kuin vanhan järjestelmän mukaan. Ansiotulo-osuushan tulee 8 % rajan ylittävältä osalta, eli tässä tapauksessa 112 000:sta eurosta 126 000 euroon (14 000 euroa).

Koska osinkoa ei voi enää nostaa kokonaan verovapaana, niin alle 60 000 euron osinkojen kohdalla on ei tarvitse vertailuja tehdä. Sen sijaan mielenkiinto kiinnittyy tuohon 60 000 euron ja 150 000 euron välimaastoon. Viimeisimmässä vertailussa huomattiin kuinka 126 000 euron osingosta menee uudella järjestelmällä 1 400 000 euron nettovarallisuuden yritykseltä vähemmän veroihin kuin vanhalla järjestelmällä. Ja tämä huolimatta siitä, että vuotuisen tuoton raja nettovarallisuudelle eli 8 % ylittyi. Seuraavaksi voitaisiin ottaa esimerkki, jossa jaettu osinko menisi myös tuohon 60 000-150 000 euron haarukkaan, samalla tiputetaan hieman nettovarallisuutta, jonka myötä tippuu siis luonnollisesti jaettavan osingon euromäärä nettovarallisuuden vuotuiselle tuotolle.

Vertailutaulukot 3:

Otetaan esimerkiksi, että yrityksen nettovarallisuus on 1 200 000. Vanhalla järjestelmällä jaetaan osinkoa 9 prosentin vuotuisen tuoton kattorajaan asti. Kuvitteellisesti sama summa jaettaisiin uudella järjestelmällä. Koska osinko tippuu edellisestä esimerkistä lähemmäksi poistunutta 60 000 euron verovapaata rajaa, niin vieläkö uudella järjestelmällä verotus olisi kevyempää?

Taulukot:

Vanha järjestelmä**Uusi järjestelmä**

Nettovarallisuus	1 200 000 €	Nettovarallisuus	1 200 000 €
9 % vuotuinen tuotto	108 000 €	8 % vuotuinen tuotto	96 000 €
Osinko	108 000 €	Osinko	108 000 €
Verovapaa osuus	60 000 €	Verovapaa osuus	ei ole
Pääomatulo-osuus	48 000 €	Pääomatulo-osuus	96 000 €
Veronalainen pottulo 70 %	33 600 €	Veronalainen pottulo 25 %	24 000 €
Pääomatulo 30 %	10 080 €	Veronalainen pottulo 85 %	0 €
Pääomatulo 32 %		Pääomatulo 30 %	7 200 €
Ansiotulo-osuus	0 €	Pääomatulo 32 %	
Veronalainen ansiotulo 70 %	0 €	Ansiotulo-osuus	12 000 €
Ansiotulovero (oletus 40 %)	0 €	Veronalainen ansiotulo 75 %	9 000 €
		Ansiotulovero (oletus 40 %)	3 600 €

Tässä hieman yhteenvetoa yllä olevista taulukoista:

108 000 euron osingosta vanhalla järjestelmällä 60 000 euroa verovapaata osinkoa ja loput 48 000 euroa pääomatuloa, josta 33 600 euroa veronalaista. **Tästä 30 % veroi-**

hin tekee maksettavaksi 10 080 euroa. Uudella järjestelmällä 108 000 euroa ylittää 8 prosentin vuotuisen tuoton rajan. Rajaan asti 96 000 euroa on pääomatuloa, josta veronalaista on 24 000 euroa ja **30 prosentin verokannalla pääomatuloa joutuu maksamaan 7 200 euroa.** Vuotuisen tuoton ylittävä osa 12 000 euroa on ansiotuloa, josta veronalaista 9 000 euroa veronalaista. **Tästä 40 % menee veroihin ja täten ansiotuloveroa tulee maksettavaksi 3 600 euroa.** Kun lasketaan ansiotulovero ja pääomatulovero yhteen (3 600 + 7 200), **niin saadaan lukemaksi 10 800 euroa, eli se summa menee lopulta osingosta kaikkienensa veroihin.**

Se mitä tästä voidaan päätellä on, että nyt kun osingon määrä tippui 108 000 euroon, niin jossain vaiheessa ”kohdattiin” se raja, jossa uudella järjestelmällä verotus kiristyy verrattuna vanhaan järjestelmään.

Vertailutaulukot 4:

Seuraavassa esimerkissä kuvitellaan yritys sen kokoiseksi, että nettovarallisuus on 2 000 000 ja miten verotus menee uudella ja vanhalla järjestelmällä kun kuvitellaan osinkoa nostettavaksi/jaettavaksi 9 % nettovarallisuudesta vanhalla järjestelmällä ja se sama määrä nostettaisiin uuden järjestelmän puitteissa:

Vanha järjestelmä		Uusi järjestelmä	
Nettovarallisuus	2 000 000 €	Nettovarallisuus	2 000 000 €
9 % vuotuinen tuotto	180 000 €	8 % vuotuinen tuotto	160 000 €
Osinko	180 000 €	Osinko	180 000 €
Verovapaa osuus	60 000 €	Verovapaa osuus	ei ole
Pääomatulo-osuus	120 000 €	Pääomatulo-osuus	160 000 €
Veronalainen potulo 70 %	84 000 €	Veronalainen potulo 25 %	37 500 €
Pääomatulo 30 %	15 000 €	Veronalainen potulo 85 %	8 500 €
Pääomatulo 32 %	10 880 €	Pääomatulo 30 %	12 000 €
Ansiotulo-osuus	0 €	Pääomatulo 32 %	1 920 €
Veronalainen ansio-tulo 70 %	0 €	Ansiotulo-osuus	20 000 €
Ansiotulovero (oletus 40 %)	0 €	Veronalainen ansio-tulo 75 %	15 000 €
		Ansiotulovero (oletus 40 %)	6 000 €

Kuten yllä olevasta huomataan, niin huolimatta siitä, että uudella järjestelmällä joutuu maksamaan osingosta ansiotuloveroa 6 000 euroa ja vanhalla järjestelmällä ei yhtään, niin verotus ei kuitenkaan kiristy kokonaisuudessaan vielä 180 000 euron osingon kohdalla. Pääomatuloveroa ja samalla veroa yhteensä joutuisi vanhalla järjestelmällä maksamaan 25 880 euroa, uudella järjestelmällä 6 000 ansiotuloveron lisäksi joutuisi maksamaan pääomatuloveroa 12 000 euroa 30 prosentin verokannalla

(eli 40 000 eurosta) ja veroja täten yhteensä 1 920 euroa 32 prosentin verokannalla (40 000 euron ylittävältä osalta). Uuden järjestelmän taulukossa siis 150 000 euroon asti 25 % on veronalaista pääomatuloa ja 150 000 euron ylittävältä osalta 8 prosentin vuotuisen tuoton maksimirajaan asti (160 000) osinko on 85-prosenttisesti veronalaista pääomatuloa. Kun lasketaan yhteen verojen määrä (12 000 + 1 920 + 6 000), joka tulee maksettavaksi uudella järjestelmällä, niin saadaan lukemaksi 19 920 euroa. Verotus kevenisi siis 5 960 euroa kokonaisuudessaan. On kuitenkin selvää, että jossain vaiheessa verotus kiristyy, kun osinkoa jaetaan tarpeeksi yli sekä 150 000 euron huojennusrajan että vuotuisen tuoton rajan uuden järjestelmän puitteissa. Kahden miljoonan nettovarallisuus ei siis vielä riittänyt siihen, että vanhan järjestelmän puitteissa jaettu vuotuisen tuoton maksimimäärä olisi uuden järjestelmän puitteissa kiristänyt verotusta.

Vertailutaulukot 5:

Missä kohdassa verotus sitten taas kiristyy? No, nostetaanpa nettovarallisuus tasolle 2 500 000 ja katsotaan, mihin lopputulokseen päädytään:

Vanha järjestelmä		Uusi järjestelmä	
Nettovarallisuus	2 500 000 €	Nettovarallisuus	2 500 000 €
9 % vuotuinen tuotto	225 000 €	8 % vuotuinen tuotto	200 000 €
Osinko	225 000 €	Osinko	225 000 €
Verovapaa osuus	60 000 €	Verovapaa osuus	ei ole
Pääomatulo-osuus	165 000 €	Pääomatulo-osuus	200 000 €
Veronalainen pottulo 70 %	115 500 €	Veronalainen pottulo 25 %	37 500 €
Pääomatulo 30 %	15 000 €	Veronalainen pottulo 85 %	42 500 €
Pääomatulo 32 %	20 960 €	Pääomatulo 30 %	12 000 €
Ansiotulo-osuus	0 €	Pääomatulo 32 %	12 800 €
Veronalainen ansiotulo 70 %	0 €	Ansiotulo-osuus	25 000 €
Ansiotulovero (oletus 40 %)	0 €	Veronalainen ansiotulo 75 %	18 750 €
		Ansiotulovero (oletus 40 %)	7 500 €

Vanhassa järjestelmässä pääomatuloa siis 165 000, josta veronalaista 70 % veronalaista eli 115 500 euroa. 50 000 euroon asti 30 prosentin verokannalla ja sen ylittävältä osalta 32 prosentin verokannalla. Pääomatuloveroa siis maksettavaksi yhteensä (15 000 + 20 960) 35 960 euroa. Ei siis taaskaan ansiotulon alaista osinkoa.

Uudella järjestelmällä saman suuruinen osinko kahdeksan prosentin vuotuisen tuoton rajaan asti (200 000 euroa) pääomatuloa siten, että 150 000 eurosta 25 % veronalaista pääomatuloa ja 150 000 euron ylittävältä osalta (50 000 euroa) 85 % veronalaista

pääomatuloa. Veronalaisen pääomatulon määrä on siis yhteensä 80 000 euroa (37 500 + 42 500), josta 40 000 euron asti verotetaan 30 prosentin verokannalla ja ylimenevä 40 000 euroa 32 prosentin verokannalla. Pääomatuloveroa tulee näin maksettavaksi yhteensä 24 800 euroa (12 000 + 12 800). Vuotuisen tuoton ylittävä osa 25 000 euroa luetaan ansiotuloksi, josta veronalaista 18 750 euroa. Tästä 40 prosenttia veroihin eli ansiotuloa joutuu maksamaan 7 500 euroa. Kun ansiotulovero laskeetaan yhteen pääomatuloveron kanssa, niin veroihin menee yhteensä 32 300 euroa. Verotus ei siis vielä tässäkään vaiheessa kiristy vanhaan verrattuna, vaan kevenee 3 660 eurolla (35 960-32 300). Mutta trendi on kuitenkin aika selkeä, kun mennään ylöspäin nettovarallisuudessa.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO

Mitä tästä kaikesta voidaan sitten päätellä? Ainakin se voidaan sanoa ihan ilman mitään laskelmiakin, että alle 60 000 euron osinkojen verotus kiristyy uuden järjestelmän myötä, kun ennen sai 60 000 euroon asti osingon verovapaana (eli siis verotettiin yhdenkertaisesti). Tämä saattaa maallikolle kuulostaa epäreilulta, että nimenomaan pienemmille yrityksille osingon verotus kiristyy. Hallituksen perustelu verouudistukselle kuitenkin oli halu luoda kasvua ja sitä myöten lisää työpaikkoja. Kun huomioidaan vielä yritysveroprosentin laskeminen 24 prosentista 20 prosenttiin, niin siitä mielestäni voi päätellä, mitä näillä muutoksilla haetaan. Pienen nettovarallisuuden yrityksiä halutaan nähdäkseni kannustaa kasvuun siten, että osingonjaon sijaan jättäisivät voitot kasvattamaan yritykseen pääomaa ja samalla halutaan madaltaa kynnystä investointien suhteen. Kasvatetaan pääomaa -> investoidaan yritykseen -> voidaan saada liikevaihto kasvamaan. Ja voidaan myös ehkä palkata lisää työntekijöitä. Joka tapauksessa, puskurin kerryttämiseen kannustaminen näinä vaikeina aikoina lienee kuitenkin hyvä suuntaus, vaikka työpaikkoja ei hirveästi uudistuksella luotaisikaan. Vielä kun yrityskenttä on halunnut tällaista muutosta verotukseen, niin en näe mitään suurta ongelmaa tämän päätöksen taustalla.

Kuten tässä tutkimuksessa on luvussa *2.1 Pk-yrityksen määritelmä* mainittu, niin Tilastokeskuksen 2011 vuoden lopun tutkimuksen mukaan 93,1 prosenttia Suomen yrityksistä oli henkilökuntamäärältään alle kymmenen henkilön yrityksiä. Tämän näen syynä osinkotulon verotuksen kiristymisen kohdentamisen näihin yrityksiin. Pieni kiristys isoon joukkoon yrityksiä on ilmeisesti katsottu parhaimmaksi ratkaisuksi kasvattaa verokertymää. Tähän johtopäätökseen voi mielestäni päätyä tuon edellämainitun tilastokeskuksen tutkimuksenkin tukemana.

Kuitenkin pitää muistaa, ettei osingosta ole kuin 25 % veronalaista pääomatuloa ja loput 75 % verovapaata tuloa. Asiaa on mielestäni hieman paisuteltu mediassa, vaikka ymmärränkin myös esim. perheyrittäjien kannan.

Kun ennen sai 60 000 euroon asti osingon jakaa verovapaana, niin uuden järjestelmän mukaan 45 000 euroa saa verovapaana ja lopuista 15 000 eurosta 30 % menee

veroihin, eli 4 500 euroa. Osinkoa jaettaisiin käteen siis 55 500 euroa (60 000 – 4 500), joten osingosta jäisi käteen joka tapauksessa 92,5 prosenttia ($55\,500/60\,000 \cdot 100$) ja veroihin menisi 7,5 prosenttia. Tämä antaa mielestäni hieman perspektiiviä sille onko sittenkään kyse niin radikaalista muutoksesta kuin ehkä kevään 2013 mediakohusta olisi voinut päätellä. 60 000 euroon asti siis osingosta jää käteen 92,5 prosenttia. Tietenkin osingosta joutuisi myös toimittamaan ennakonpidätyksen, joka on 7,5 prosenttia, eli 4 500 euron pääomatuloveron lisäksi menisi ennakonpidätykseen myös 4 500 euroa.

Selvästi voi päätyä sellaiseen johtopäätökseen laskelmista ja niiden lopputuloksesta, että merkittävin muutos on huojennusrajan nostaminen 150 000 euroon. Tämä on se todellinen houkutin yrityksille kasvuun, sillä kuten vertailutaulukoista voidaan päätellä, niin vielä 108 000 euron osingon kohdalla (vertailutaulukot 3) verotus on hieman kireämpää uudella järjestelmällä kuin se oli vanhalla. Vertailutaulukossa 2 osinkoa oli jaettu 126 000 euroa ja tuon suuruisen osingon verotus olikin sitten jo kevyempää uudella järjestelmällä kuin mitä se oli vanhalla. Eli jossain välillä 108 000 – 126 000 osingon verotus muuttuu kevyemmäksi verrattuna vanhaan järjestelmään. Nettovarallisuuden ja jaetun osingon määrä nostettiin laskelmissa esimerkki esimerkiltä. Vertailutaulukoissa 5 on osinkoa jaettu selvästi yli 150 000 euron huojennusrajan – yhteensä 225 000 euroa – ja vaikka se nykyjärjestelmän mukaan sisältää myös ansiotuloksi laskettavaa osinkoa, ylittää vuotuisen tuoton rajan ja vielä kohtaa pääomatuloverotuksen progressiorajan jo 40 000 euron kohdalla, niin siitä huolimatta verotus on kevyempää kuin vanhalla järjestelmällä. Vanhalla järjestelmällä jaettu osinko on yhdeksän prosentin raameissa yhtiön nettovarallisuudesta, entinen progressioraja pääomatuloverolle oli 50 000 euroa ja ansiotulon piiriin ei kuulu osingosta euroakaan. Silti verotus oli siis kovempaa vanhalla järjestelmällä.

Suurimmassa osassa esimerkeissä oli lähtökohta siis se, että osinkoa jaetaan vanhan järjestelmän mukaisesti 9 % yhtiön vuotuisesta tuotosta. Koska vuotuisen tuoton rajaa laskettiin 8 %:iin, niin tämä tarkoitti vuotuisen tuoton rajan ylittämistä jaetun osingon määrässä kun laskettiin verotusta uuden järjestelmän puitteissa. Näin saatiin ne parhaat esimerkit, koska tottakai kaiken pohjana oli se kuinka paljon mahdollisimman pienellä verotuksella kannatti jakaa osinkoa ennen ja ottaa se sama osingon

määrä uuden järjestelmän puitteissa jaettavaksi ja laskea verorasitus verrattuna vanhaan.

Nettovarallisuus kasvatettiin vertailutaulukoissa 2 500 000 euroon asti ja todettiin, että osingosta jää uudella järjestelmällä enemmän käteen kuin ennen vuotta 2014. Kuitenkin oli huomattavissa trendi, jonka mukaan verotus kevenee koko ajan mitä enemmän kasvatetaan nettovarallisuutta ja sitä myöten jaetaan osinkoa. Jossain vaiheessa kun tarpeeksi nostetaan, niin ylitetään se raja, jossa osingon verotus kiristyy. Mutta paljon on kuitenkin jätetty siis kasvuvaraa niille yrityksille, jotka pääsääntöisesti ovat jakaneet osinkoa verovapaasti kun näin oli mahdollista toimia.

Varallisuusveron poistaminen oli aikoinaan myös sellainen päätös, joka herätti paljon kuohuntaa, mutta siinäkin oli taustalla vähän samat tavoitteet eli kannustaminen yrittämiseen, investointeihin ja tätä myöten luotaisiin lisää työpaikkoja.

24-25.3.2014 hallitus sopi budjettikehyksestä. Yksi muutoksista koski pääomatulon verotusta. Progressiorajaa päätettiin laskea entisestään, nyt 30 000 euroon. Keväällä 2013 tätä rajaa oltiin viimeksi pudotettu 50 000 eurosta 40 000 euroon. Lisäksi rajan ylittävän osan verotus kiristyi 32 prosentista 33 prosenttiin. Hallitus haluaa tällä kaavalla tuloeroja ja lisätä veron tuottoa 28 miljoonalla eurolla. (Valtioneuvoston [www-sivut](#)) Tämä tutkimus osinkoverouudistuksen vaikutuksista oli jo loppusuoralla näiden pääomatuloverotuksen muutosten tullessa päivänvaloon. Luonnollisesti tämä tarkoittaa osinkoverotuksen kiristymisestä entisestään tässä työssä tehtyjen laskelmien malleista. Samalla tämä on hyvä esimerkki kuinka nopeasti näitä muutoksia ollaan valmiita tekemään, eli stabiilina verotusjärjestelmää ei voi pitää. Jos koetaan tarpeelliseksi reagoida, niin näin sitten toimitaan varsinkin näinä vaikeina taloudellisina aikoina, kun valtion talous ei taida oikein olla hirveän hyvässä kunnossa.

LÄHTEET

Routio 2007. Vertailu. Viitattu 6.3.2014. <http://www2.uiah.fi>

Tilastokeskuksen www-sivut. Viitattu 10.7.2013. <http://www.stat.fi>

Elinkeinoelämän keskusliiton www-sivut. Viitattu 10.7.2013. <http://www.ek.fi>

Suomen yrittäjien www-sivut. Viitattu 5.8.2013. <http://www.yrittajat.fi>

Patentti- ja rekisterihallituksen www-sivut. Viitattu 27.8.2013. <http://www.prh.fi>

Taloussanomien www-sivut. Viitattu 27.8.2013. <http://www.taloussanomat.fi>

Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624

Kukkonen, M. ja Walden, R. 2011. Pk-yrityksen verosuunnittelu. Helsinki: Suomen Ekonomiliitto WSOYpro Oy. Ossa, J. 2011. Yritystoiminnan verotus. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

KHO 24.10.2008 T 2670 Vuosikirja

Laki elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360

Engblom, A., Holla, J., Holmström, P., Järvinen, J., Kellas, S., Lepistö, M., Nuotio, V-P., Paronen, V., Sandelin, E., Torkkel, T., Tunturi, M O. ja Vuorilehto, E. 2010 . Elinkeinoverotus 2010. Helsinki: KPMG ja Edita publishing Oy.

KHO 2008:77

KILA 8.4.2008 nro 1815

Laki elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360

KILA 12.10.1998 nro 1542

KHO 17.2.1999 T 254 Vuosikirja

Verohallituksen tiedote nro 15/1999

KILA 27.11.2000 nro 1636

Verotusmenettelylaki 18.12.1995/1558

Ossa, J. 2011. Yritystoiminnan verotus. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

KHO: 1998 T 98

Tuloverolaki 30.12.1992/1535

KHO 2002:1

KVL 1993/42

Tuottoa.fi:n www-sivut. Viitattu 2.4.2014. <http://tuottoa.fi/>

Verohallinnon www-sivut. Viitattu 4.4.2014. www.vero.fi

Tomperi, S. 2009. Yritysverotus ja tilinpäätösuunnittelu. Hyvinkää: WSOYpro Oy.

Kotiranta K., Raunio M., Romppainen L., ja Ukkola O. 2007. Varojen jakaminen ja verotus osakeyhtiössä. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Laki varojen arvostamisesta verotuksessa 22.12.2005/1142

Niskakangas H., Tikka K. S., Honkavaara T., Helminen M., Lundén A., Laitinen M., Rabinä T., Leppiniemi J., Kiviranta E., Ranta-Lassila H., Mattila P. K., Raunio M. ja Äimä K. 2004. Verouudistus 2005. Juva: WS Bookwell Oy

Komiteamietintö 1987:39

HE 92/2004

Euroopan Unionin tuomioistuimen www-sivut. Asia C-319/02. Viitattu 25.9.2013.

<http://curia.europa.eu/>

KHO 22.12.2004 T 3360

Laki yhtiöveron hyvityksestä annetun lain kumoamisesta (725/2004)

HE 92/2004

Valtionvarainministeriön www-sivut. Osingon verotus - saajana luonnollinen henkilö tai kuolinpesä. Viitattu 7.1.2014. www.vm.fi

Verohallinnon www-sivut. Viitattu 7.1.2014. www.vero.fi

Valtiovarainministeriön www-sivut. Viitattu 10.2.2014. www.vm.fi

Yrittäjien www-sivut. Viitattu 7.1.2014. www.yrittajat.fi

Verohallinnon www-sivut. Viitattu 20.12.2013. www.vero.fi

YLE:n www-sivut. Viitattu 6.2.2014. www.yle.fi

Verohallinnon www-sivut. Viitattu 28.3.2014. www-vero.fi

Lähteenmaa 2013. SY: Siirtymäsäännös verouudistukseen. Viitattu 28.3.2014. <http://app.kauppalehti.fi/news/article/paa uutiset?article=201309500037>

Pretaxin www-sivut. Viitattu 28.3.2014. www.pretax.net

Valtioneuvoston www-sivut. Viitattu 31.3.2014. <http://valtioneuvosto.fi/etusivu/fi.jsp>